



Marek H. Eliáš

**Rodinný  
album**



Marek H. Eliáš

# Rodinný album

# Tamagoči

„Mami, on mi asi zdochol!“

Zdvihla oči od žehlenia a pozrela na chlapca. Stál vo dverách a smutne sa na ňu díval. „Je zdochnutý,“ potriasol hračkou, ktorú držal v ruke. Pociťala nával nevdôle a nevidanú chuť agresívne odseknúť *A teraz čo mám robiť, dať mu umelé dýchanie, alebo vystrojiť pohreb?*, ale prehltna to.

„Tak ho reštartuj a staraj sa oň teraz lepšie, áno?“ Hlas sa jej pri poslednom slove trochu podráždene zachvel. *Pozor*, napomenula sa, *toto by sa pri výchove stať nemalo*. Sklonila sa nad žehlenie a nečujne si povzdychla. Čert jej bol dlžen ten nápad s rodinou. Variť, prať, upratovať, žehliť na dvoch chlapov. Keď si to tak zrekapitulovala, vyčerpávajúca bola už len existencia s nimi.

„Všetky zvieratá majú tak rozčapené nohy, keď zdochnú?“

Na chvíľu sa chcela vykašľať na to všetko, podrezať dieťa, otráviť manžela jedom na potkany a odísť ako víťaz.

Rovno do štátnej väznice.

Možno by jej zatlieskali feministky. *Hľa, žena, ktorá teóriu dovedla do úspešnej praxe. Pojala celú operáciu, pravda, dosť neortodoxne - ale vidíte, čo sporák v súčinnosti s pračkou narobia za pár rokov s inak normálnymi ženami?*

Na svoju obhajobu by pred súdom uviedla, že to všetko spôsobilo zhebnuté tamagoči. *Ctihodnosť, pochopte, žehlím, vyšťavená po celodennom domácom maratóne, manžel ešte stále v práci, a tu príde decko a bedáka nad tým, že v plastikovom vajci sa jeden virtuálny kurací bastard užral k smrti. Dobre, uznávam, vyhladiť mu ksicht rozžeravenou žehličkou nebol ten najlepší nápad, ale, ctihodnosť, po takej šichte by ste s chuťou zabili každé decko, ktoré by vám prišlo do cesty.*

*Prestaň*, napomenula sa prísne. Nedokázala by dieťa ani udrieť, ale fakt, že na takéto absurdné veci *myslí*, bol dosť povážlivý. *Čo sa to nikdy neskončí?* povzdychla si a uprela zrak na dieťa, ktoré s morbidnou zvedavosťou študovalo obrázok mŕtvej hydiny. Zrejme prvá mŕtvoľa, akú kedy videl. Jasne, uvedomoval si význam slova „smrť“, ale s rovnakou istotou povedal *zdochol*, a nie *zomrel*. Nebola si istá, či je to pred dieťa v takom veku normálne. Deti si predsa občas pletú slová, nie? S nárekom oznámia, že im umrela rybička a pred týždňom zdochla babka.

„Tak reštartuj už tú zdochlinu a choď sa hrať!“ Netrzeplivosť v jej tóne presakovala na povrch a ak si nedá povedať, pretrhne hrádzu.

„Ja keď umriem, tiež budem mať tak nohy?“ zaujímal sa.

„Netáraj, ty predsa neumrieš!“ napomenula ho.

„Prečo?“ presmeroval pozornosť z poctivo zdochnutej sliepky na ňu.  
„Ocko vravel, že každý raz musí zomrieť.“

*Aha, tak odtiaľ vietor fúka. Chlapi mali vážny rozhovor o umieraní a zrejme odtiaľ pramení aj presné rozlišovanie slov zdochnúť a umrieť.*  
„Áno, každý raz musí zomrieť,“ rezignovala, „ale ty si ešte malý. Umierajú iba starí ľudia, vieš?“

„Aj tá teta, čo bývala pod nami, bola stará?“

Zahromžila. Teta zo spodného bytu bola kurva na plný úväzok a nejaký nespokojný zákazník alebo maniak z presvedčenia jej podrezal krk. *Ale to asi decku nemôžeš povedať, že?*

„Neviem, koľko mala rokov,“ vyhla sa odpovedi.

„Bola staršia ako ty?“

*Kiežby.* „Neviem, zlatko. A teraz sa už choď hrať, dobre?“

„Ale nemôžem sa hrať, tamagoči zдохlo,“ prevrátil očami. Bože, akí sú len tí dospelí nechápaví! Ako sa dá hrať so zdochlinou?

„Reštartuj ho a bude zase žiť!“ Pozor, nervy už hrozivo praskajú!

„Ale keď raz zдохlo, už nemôže žiť,“ argumentoval bezchybne.

„To bude nové kuriatko,“ napadla jej spásonosná myšlienka. „Bude v tom istom vajíčku, ale už to bude iné, chápeš?“

„Ale ja nechcem nové,“ začal sa. „Toto kuriatko zдохlo. Tak ho musíme pochovať!“

„Kam?“ Nebesá, tak túžila poslať ho do pekla, nech už jej dá pokoj! Lenže to je sakra málo výchovné. „Na cintorín ti ho medzi ľudí pochovať nedovolia.“

„Máme predsa kvetináče, aj tam je zem.“

„Ale už stačilo! Nemôžeme nikoho pochovávať do kvetináča!“

„Prečo?“ prekvapilo sa dieťa.

„Lebo sú v nich rastliny a kvetináče sú kvetináče a nie cintoríny.“

„Tak čo s ním urobím?“ V očkách sa zatrblietali slzy.

„Vieš čo, poraď sa s ockom, keď príde domov,“ použila poslednú poistku. Nech žije rovnoprávnosť! Nech sa otcovia starajú o svoje deti!  
„Vydrží to dovedy?“

„Myslím, že áno,“ sklonil hlavu a pobral sa preč. Chvalabohu, že otec neprednášal zoširoka aj o procese rozkladu. Potom by možno dieťa začalo cirkusovať, že kura už začína smrdieť.

\*

Pritom to začalo tak nádejne. Keď sa konečne s manželom zhodli na tom, že chcú dieťa, zašli do Agentúry a spoločne čelili zamračenej úradníčke s veľkým zadkom a výrazom hladného supa. Nekonečne dlho sa rýpala v ich papieroch a zdochlinožrútsky vyzobávala všetky detaily. Overovala si ešte aj číslo topánok.

„Tak vy ste sa rozhodli mať dieťa,“ zakrákala napokon. Mali poslednú šancu vstať a povedať *pardón, my sme chceli kúpiť chlieb, asi sme zabúdili*. No obaja boli skalopevne odhodlaní, tak len prikývli.

„Spĺňate všetky formálne podmienky,“ zahlásila Supica rozčarovane, „ale iste viete, že to nie je všetko,“ potešila sa vzápätí. „Určite vám nemusím hovoriť, ako dôkladne hodnotíme všetky páry, ktoré sa rozhodli pre rodičovstvo. Nemôžeme predsa dať dieťa hocikomu, chápete,“ naklonila sa k nim.

*Nechápem. Môžete si ich klonovať, koľko len chcete ako na bežiacom páse, tak nechápem, načo toľko hurhaju okolo,* odvetila jej v duchu, ale navonok sa sladko usmievala.

Hoci úradníčka vyjadrila istotu, že nemusí nič vysvetľovať, nedala si ujsť príležitosť na rozsiahlu prednášku. „Blaho našich detí nám mimoriadne leží na srdci. Chceme vylúčiť všetky rizikové faktory, ktoré by vášmu dieťaťu mohli v budúcnosti uškodiť. Najmä psychicky!“ zdvihla varovne prst.

*No áno, povedal jej neskôr manžel, pochopím, že nás prepierali zástupy psychológov aj psychiatrov, preverovali náš rodinný život, nechali si na nás všetko nahlásiť, dobre. Ale to poníženie pri falopletyzmozografii im nezabudnem! Keď im raz poviem, že nie som pedofil ani teplý, tak asi viem, o čom hovorím, nie?*

*Všetci chcú mať deti,* zašepkala. *Ja by som ich dopriala každému.*

*Aj pedofilom?*

*No... to nie...*

„Nemôžeme dopustiť, aby boli deti týrané, zneužívané a tak podobne. Obaja máte, dúfam, naštudovanú rodičovskú výchovu!“ vyštekla Supica zrazu a naklonila sa dopredu, akoby im chcela vyďobnúť oči. Horlivo prikývli.

„Aj tak budete musieť prejsť ďalším školením a záverečnými testami,“ zašklábila sa démonicky. Sklapla dosky a sklamane zahundrala: „Vašu žiadosť postupujem na vyššie miesta.“

\*

Keď sa večer manžel vrátil domov, zastihol svoju ženu v spoločnosti jej otravnej priateľky. Trochu s ňou aj súcitil, pretože jej žiadosť o dieťa zakaždým vypadla hneď v prvom kole. Je síce pravda, že nikdy sa jej nepodarilo vytvoriť s niekým ustálený pár... Dieťa musí vyrastať v harmonickej rodine. A nepríťažlivá, mohutná žena mala pri hľadaní partnera na celý život ťažkosti. Napokon sa vzdala a prihlásila sa do Agentúry, tentoraz ako náhradná rodička. Po dôkladnom vyšetrení ju vzali.

Sedela v kuchyni, naširoko rozkročená a dlaňou si mimovoľne pohládzala brucho. „Ôsmy mesiac,“ hovorila práve zasnene a pozdravila ho. Sadol si oproti nej a manželka mu naložila na tanier večeru.

„Už štvrté dieťa,“ zasmiala sa trochu smutne. „Aj toto mi zoberú. Ja tie baby nechápem. Vôbec nevedia, čo ich vlastne čaká. Dobré, bolí to ako sedem čertov - ale keď sa to narodí... Lekári majú zákaz ukazovať mi dieťa, ale ja sa s nimi dopredu dohodnem a podplátim ich. Zdvihnú ho, aby som ho videla, a povedia, či mám syna alebo dcéru. Aspoň to, keď mi ho nedajú na ruky. Na tomto svete už behá jedna moja dcéra a dvaja synovia. Teraz budem mať zase dcéru,“ chválila sa.

„To predsa nie sú tvoje deti,“ neudržal sa. „Nie je v nich ani jeden tvoj gén. Si len živý inkubátor! Tie ženské si prídu na hotové!“ mrmlal nespokojne. Bola otravná, škaredá a hlúpa, ale keď už sama nechápala, ako ju využívajú...

„A nech!“ zdvihla bradu bojovne. „Do mňa strčia iba zárodok, ale vo mne dozreje, ja ho deväť mesiacov živím a ja ho zmením na človečika, ja ho porodím! Sú to aj moje deti,“ dokončila ticho.

*Niekoľkonásobné rodičovstvo, uvažoval znechutene. Extrémny prípad: jedna žena dá vajíčko, do ktorého sa dá geneticky upravené jadro bunky ďalšieho človeka, potom nastúpi rodička, ktorá po deviatich mesiacoch odovzdá hotové dieťa oficiálnej matke. Nech žije priemyselná výroba. Rodičia si môžu vybrať pohlavie, farbu očí a vlasov. Súmrak géniov. Súmrak náhodných géniov, opravil sa. Géniovia vznikajú tajne a len na vládnú objednávku. Aké milé!*

*Kedysi to bolo romantickejšie. Ale máme načisto nefunkčné spermie. Môžu za to vraj slipy, fajčenie a znečistenie životného prostredia. Hriechy predkov. Fajčenie je úradne zakázané. Neznečisťuje sa už nijaké prostredie.*

*Ale zato nikto sa nestará, aké nosíme spodné prádlo. Koľká sloboda!*

Ani si nevšimol, kedy pojazdná továreň na ľudstvo zdvihla kotvy a vypučené brucho s budúcim človekom, a odišla. Manželka bola zmlknutá, zrejme uvažovala nad osudom svojej priateľky.

„Malý už spí?“ opýtal sa. Zahmkala. „Silou mocou ťa chcel počkať, lebo musí s tebou prediskutovať závažný problém. Ale zahnela som ho spať.“

„Aký problém?“

„Zdochlo nám tamagoči,“ povedala s vážnou tvárou.

„Veď to nie je prvý raz,“ nadvihol obočie. „Smútil?“

„Nie. Úplne pragmaticky sa dožadoval pohrebu do kvetináča.“

„A čo mám s tým ja?“

„Tak som si povedala, že keď si špecialista na úmrtia a zdochnutia, vysvetlíš mu, prečo sa plastik a kov nepochováva.“

„Prečo ho jednoducho nereštartoval?“

„Asi by sa tým dostal do rozporu,“ rozmýšľala a irónia jej neschádzala z tváre ani hlasu, „prečo keď skape tamagoči, môže vstať z mŕtvych a inde to nefunguje.“

„Myslím, že je to ešte vždy ten lepší prípad, než keby niekoho v zápale hry zabil a potom ho skúšal reštartovať,“ mienil manžel. Dala mu za pravdu.

„Ale aj tak mu to ráno vysvetli, dobre?“

„Ráno idem skoro do práce, prepáč...“

„No krása! Akonáhle sa to dozvie tá supia bosorka z Agentúry, máme po chlebe,“ založila si ruky v bok. Zatváril sa previnilo: „To len tento posledný týždeň je taký hektický, veď je polrok... V piatok končíme a spravíme si perfektný víkend, čo ty na to?“

„Ako myslíš,“ povedala. „Ale ja teraz idem do postele a budem spať ako zabitá. Dnes toho bolo na mňa priveľa. A keď zajtra bude dieťa otravovať s kuracou mŕtvou, zabalím ho a expresom pošlem do Agentúry. Prepáčte, nezvládli sme to.“

Zasmial sa.

\*

Zaplať pánboh, že to plienkové obdobie je už za nami, rozmýšľal, keď si v nabitom programe dneška ukoristil prestávku na obed. To pravidelné revanie o tretej ráno, o štvrtej ráno, to je fuk, ale zásadne v noci a zásadne vo fáze hlbokého spánku, keď sa jeden alebo druhý vytackali so zavretými očami z postele a s pohybmi mrazenej zombie prebaľovali vreštiaci uzlík. Sprvu to ako-tak šlo, boli tým zvukom nadšení, ale ako čas postupoval, čoraz častejšie si brával na noc tabletky a ak ho aj plač zobudil, tváril sa, že spí. Manželka to prešla mlčaním, ale dívala sa hrozivo. Mal výčitky svedomia. Až do chvíle, kým nezačul detský rev.

Nový obyvateľ ich domácnosti rástol desivou rýchlosťou a obom sa niekedy zdalo, že to už trochu preháňa.

Blížila sa k nemu sekretárka jeho šéfa, ktorú na jednej podnikovej oslave pretiahol pod stolom. To bolo v prvej fáze rodičovského tréningu, keď jeho žene tabletkami vyvolávali príznaky tehotenstva a šli do nechutných detailov - nafúknuté brucho a zákaz sexu. A táto kočka bola tu, dosť slušne cvengnutá, on tiež, chichotala sa a vôbec nebránila. Našťastie ich nikto nepristihol a teraz na to obaja zabudli.

„Volala vaša žena...“ povedala opatrne s vyľakaným výrazom na tvári.  
„Vraj... vraj sa stalo nejaké nešťastie malému.“

Vyletel z kresla a bežal, čo mu len nohy stačili.

\*

Zo všetkých možných úradníkov museli poslať práve Supicu, zabedákala zúbožene. Nie, neposlali, sama sa vrhla na krídla a expresom doletela až sem. Oči jej svietia ako archeológovi, ktorý práve objavil Atlantídu. Prifrčala a kývajúc veľkým zadkom sa postavila nad nehybné telo na zemi. Zatľoskala jazykom a rozžiarené zdvihla zrak na ňu. „Viete mi to vysvetliť?“ zaškriekala uveličene.

Už nemusím byť servilná. „Vypadol z okna, čo to nevidíte?“

„Ako sa to mohlo stať?“ pišťala v extáze.

„Zákony gravitácie, vy hlupaňa!“

Na chvíľu stratila reč. Davom sa predral jej muž a zbadal dieťa na dlažbe. Doširoka roztvorenými očami hľadelo do neba. A malo rozčapené nohy.

„Čo sa stalo?“ dostal zo seba.

„Šiel pochovávať tamagoči do črepníka na parapete. Bol ďaleko, tak sa nakláňal, až kým nestratil rovnováhu. Spadol a zomrel.“

*Zdchol*, opravila sa. Tamagoči tiež *zdchlo*. Rozbité ležalo neďaleko svojho majiteľa.

„Dúfam, že je vám jasné, že s vašim rodičovstvom je koniec!“ zajačala Supica a nos jej sfialovel. Nazlostene pokrčila plecami: „Domyslela som si. A teraz si berte to vaše tamagoči a zbohom!“ Otočila sa a vošla do domu, nasledovaná manželom. Mlčali. Pustila sa umývať riady, trieskala porcelánom aj príbormi.

„Nie je ti to ľúto?“ odvážil sa spýtať.

„Pravdaže je! Dva roky sme sa trápili so žiadosťami, aby nám vôbec dali tú atrapu. A potom tie tri ďalšie, vyplnené každodenným testovaním zo strany toho teroristického robota, predstierať mu lásku a vytvárať harmonickú rodinu. Neuspeli sme v teste, koniec! Myslíš, že niekoho



zaujímá, či som ho z okna vyhodila, alebo spadol sám? Vylovila si to z jeho čiernej schránky, možno ho opravila, zase scvrknú na veľkosť novorodenca, a pošlú ďalej úbohej rodine, aby tam rástol a testoval ich schopnosť rodičovstva. Ale to sa nás už netýka.”

„Môžeme to celé podstúpiť znovu.”

„Koľko tých detských androidov sa už utopilo a zrazilo ich auto - vždy s jediným výsledkom: testovaná rodina má naveky utrum. Končím.” Vypustila vodu z drezu a s hlbokým výdychom sa spustila na stoličku oproti nemu: „Viem, že som si nedokázala vytvoriť k tomu vzťah. Bola to len ploštica, pred ktorou som sa musela mať na pozore, aby som niečo neskazila. A my sme neskazili. Možno k vlastnému dieťaťu by sme sa nechovali podľa učebnice. A asi by ani nevyletelo z okna,” dodala ticho.

„Bude mi chýbať,” povedal.

Usmiala sa. „Kúpim ti tamagoči. Myslím, že nič iné nám ani neostáva. Ideš ešte naspäť do práce?”

„Ostanem na večeru.”

„Máme vyprážené kura.”

„Fajn.”

# Matej, kmotrenec Smrti

Ráno som pozeral na oblohu. Zrak mi hneď padol na medveďa, čo naťahoval zvedavý ňufák. Díval sa o pár oblakov ďalej, kde na oblohe sedel bokom anjeli s krídlami. Hlavu otočil ku mne a zaujato sa díval. Po chvíli sa medveď zmenil na čosi neškodné, detskú kresbičku sysľa či bobra. Zato z tváre anjelika sa dívala strašidelná maska smrti.

„Tak, tak,“ povzdychol som si.

Vôbec ma teda neprekvapilo, keď Smrť prišla hneď, ako som otvoril krčmu. „Pamodaj zdravia, Maťko,“ pozdravila urastená ružovolica žena.

„I tebe, i tebe. Vitaj, dlho si u nás nebola, našťastie, s odpustením,“ privítal som ju.

„Len sa na chvíľu zastavím, ešte mám čas,“ posadila sa Smrť k stolu a natiahla si nohy.

„K mlynárom ideš?“ zaujímal som sa.

„Akože inak,“ prisvedčila.

„No veď už načase bolo. Posledné pomazanie dostal už večer.“

Smrť pokývala hlavou. „Ja viem, ale každý pôjde vtedy, keď má.“

„Nuž ja sa nebúrim, ty to máš na starosti,“ udobroval som si ju. Ale Smrť sa nad ničím nerozčuľovala a neurážala sa.

„Čože tu máte nové?“ opýtala sa so záujmom.

„Voľáko len žijeme. Od januára sa tu nič zvláštne neudialo. Azda len - mladá Pavlína od pekárov dvojčatá povila, veru, zle to s ňou vyzeralo, už som ťa vyzeral, či sa tam nepoberáš, ale vystrábila sa.“

„Dvojčatá vravíš?“ zamyslela sa Smrť. „To tu nebýva zvykom.“

„Veď som videl sudičky, ako sa k nim ženú, hádali sa po ceste,“ prezradil som jej.

Uchichtla sa. „Sestry bláznivé, čože im nadelili?“

„Nevedno, nebol som tam. Ale ešte cestou nazad sa škriepili, až to pekné nebolo. Ale museli byť riadne rozkokošené, lebo keď sa chlapi narodili, to bola noc padajúcich hviezd. Jeden sa pred polnocou, druhý po nej narodil. Baby z dediny tiež skákali po strop, znamenania videli aj tam, kde žiadne neboli.“

„A kde boli?“ pozrela na mňa Smrť bystrými očami.

„Padajúce hviezdy, to áno, aj ja som ráno čosi v mrakoch zazrel,“ zhrnul som. „Ostatné sú samé taľafatky, to si nevšímaj.“

Smrť zatľoskala jazykom. „Ľudia sú veru blázniví. No, poberiem sa ja, hostia sa ti sem trúšia. A zaskočím ešte cestou obzrieť tie dvojčatá. Neveril by si, koľko dvojčiat som naraz brala. Naraz prišli na tento svet, naraz sa z neho poberajú.“

„Ty ale nezabúdaj, že si po starého mlynára došla,“ pohrozil som jej.

Mávla rukou. „Len sa ty neboj. Toho beriem, po koho som prišla.“

Zamával som jej, keď z dverí vychádzala. „Tak teda nech sa ti dobre po zemi chodí, krstná moja!“

Nuž áno, mojou krstnou materou bola Smrť.

Keby sa mi sama neprihovorila, ani by som o tom nevedel, lebo matka by si skôr jazyk odhryzla, uvarila a zjedla, než mi to prezradila. Smrť som od mala vídaval, aj som sa jej veru bál, lebo hocijako vyzerala ako kyprá mladá deva, už ako decko som vedel, čo je zač. Videla to, aj ju to asi trochu mrzelo. Raz sa jej podarilo vystrihnúť ma, keď som sám sedel na stráni, a cestou do dediny si ku mne prisadla. Krvi by sa vo mne nedorezal, ale ona bola milá, pekne sa predstavila a uistila ma, že sa nemám čoho báť. Aj som sa osmelil, a veru, mnohé mi za tú chvíľu vysvetlila.

„Krstnou maťou som ti, Maťko, tak je to.“

„Akože si sa k tomu dostala?“ odvážil som sa.

„Matky sa opýtaj, no kým ona žije, ja ti viac nesmiem povedať,“ zavrtila hlavou. Nešlo mi to do hlavy. Moja matka, pobožná žena, cnosť sama, žeby sa so Smrtkou do paktu dávala?

„Nemohla som ti ja veru do kolisky nič vhodné dať, len to, čo viem. Že ma vidíš, nech sa s tebou aj porozprávať môžem. A cez tie oči aj divožienky zbadáš, žeby si sa im vyhol, keď lesom v noci pôjdeš. Nebudeš do jazera vodníkovi do náručia skákať, bludičky ťa do bažín nezavedú... A mnohé sa ti ešte v živote zide.“

Vstala a narovнала si sukňu. „No, pôjdem ja už, kmotrenček môj. Len na chvíľu sa môžem zastaviť, lebo by som zle-nedobre mala.“

Postrapatila mi vlasy a zišla dolu do dediny. Sedel som ohúrene ešte hodnú chvíľu, až som začul z dediny umieračik zvonieť. To sa vtedy starý kováč obesil.

„Mama, a to ako sa stalo, že mi je Smrť krstnou?“ opýtal som sa pri večeri, lebo ma zvedavosť kvánila.

Hrniec zarachotil na stole, ako sa moja matka vydesila. Prekrižovala sa a vylakane sa obzerala, akoby samotná Smrť vošla.

„A kde si také počul?“ vykrikla.

„Sama mi to povedala.“

„Čo je to za nezmysel?“ kričala matka, na smrť bledá. „Ako sa môžeš so smrťou rozprávať? Že si ty zase vymýšľaš, galgan akýsi?“

Pomaly som zavrtel hlavou. Zrazu som sa jej nebál, aj keď kričala. Naopak, to ona sa bála, i keď ťažko povedať, prečo.

„Nevymýšľam, mama. Čo si pamätám, stále ju vídavam. Stále je rovnaká. Len dnes sa mi prihovorila. Mrzelo ju, že som jej krstňa a bojím sa jej.“

Matka bola zrazu pri mne a triasla mnou, naraz celá červená. „Nikdy viac takéto nehovor! Nikdy! To všetko sú len tvoje výmysly a ja ich z teba vytlačím! Pod'ho do kúta! Na kolená a modliť sa Otče náš, kým tie blázniviny z teba nevyjdú!“

Vstal som a mieril do kúta. „Vy ste neboli takáto,“ povedal som v náhlom osvietení.

Dych sa jej zajakavo zasekol v hrudi, dusila sa zlosťou, len ukázala prstom a zasipela: „Marš!“

Otče náš, ktorý si na nebesiach... Si tam? Takto som sa občas pýtal, aj od kmotry som sa snažil čosi vyzvedieť, počas tých pár krátkych stretnutí, čo nám bolo dopriate. Ale nič mi nepovedala. „Jó, Mat'ko, veď ja také ani nemôžem! To by už len bolo! Trikrát môžem chcieť, ale nesmiem ani slovka preriecť. Najvyššia bytosť, ktorú môžu tvoje pozemské oči vidieť, som ja.“

„Ale niečo musí byť,“ trval som na svojom. „Sama si povedala, že nie ty určuješ, koho berieš so sebou. Tak kto?“

„Nikto z tých, čo ti je povolené vidieť,“ odsekla.

„Ani sudičky?“

„Sudičky čosi povedia, ale ani ja veru neviem, či vôbec samy vedia, kedy zhasne... ehm... život človeka.“

Vyskočila na rovné nohy a rázne zakončila dišputu: „Viac sa ma také nepýtaj, lebo ešte mi čosi ujde a bude zle. A vôbec, ja sa tu s tebou pripravujem a robota mi stojí.“

Musel som sa usmiať. Povedala to, akoby sa chystala drevo píliť. Nuž áno, prestal som sa jej báť. Smrť nebola dobrá ani zlá, skrátka len chodila a brala ľudí, lebo niekto musí. Len to ma trápilo, že sa takou onakvejšou krstnou nemôžem ostatným pochváliť. Ale rozumel som, lebo však stačilo ju pred matkou spomenúť, a tá hneď až po stop skákala.

Nedalo mi pokoja, čože tie dve mali medzi sebou, ale ani jedna mi nič neprezradila. Až keď sa matka na onen svet poberala, som sa dozvedel viac.

Mama dobre vedela, že jej čas sa chýli ku koncu, ale tak sa zubami-nechtami držala života, že Smrť neprichádzala. Ale hocijako húževnato sa bránila, predsa len pomaly chradla, horúčka jej stúpala a všetci, čo ju videli, už len hlavou kývali a sústrastne mi rameno stískali.

„Taký mladý a už sirota,“ povzdychla si stará Hakeľka, keď definitívne nad mamou zavrtila hlavou.

„Ešteže si vyrásť stačil. No, hybaj, došikuj kňaza, nech má mater pokoja na onom svete,“ hnala ma.

Poškrabal som sa po hlave. „Ej, teta, nebude to len tak ľahko. Mati sa ešte umierať nechce, márne jej budú posledné pomazanie dávať, keď ona uzmierená nebude.“

Obrátila oči stĺpkom. „No to mi už len je poriadok. Moja mater, aj jej mater, keď umierali, pekne sa rozlúčili a s pokojom v duši odchádzali.“

Nemohol som jej povedať, že matka má so Smrťou čosi osobné.

„Tetka, keď pôjdete do dediny, zaskočte po kňaza, žeby sem došiel. Ja nejako oprobujem s mamou pohovoriť.“

Hakeľka sa prežehнала. „No to sme už len došli, žeby syn matku na onen svet vypravoval...“

Ale pobrala sa. Otvoril som dvere do izby, kde mama ležala, okolo nej ženy z dediny, pripravené už len stavidlá slzám otvoriť.

Na vrzgot dverí sa matka strhla. „Kto to je?“ zavolala úzkostlivo.

„Ja som to, mamka,“ sadol som si k nej. Zovrela mi ruku. „Maťko, ja som sa už bála, že to ona prichodí...“

„Ešte nie,“ povedal som ticho, lebo ženičky uši natrčali.

Mama zastonala od bolesti. „Len nech ma ešte nepochováajú! Ja sa jej ešte nedám!“

„Len sa vy nebojte...“ tíšil som ju. Upokojila sa, upadla do driemot.

Vyšiel som von, lebo som už veru kmotru počul prichádzať. Vošla do prednej izby, o čosi menej bujará ako obvykle.

„Pamodaj zdravia, Maťko,“ pozdravila.

„I tebe. Po mamu si došla,“ povedal som, aby reč nestála.

Smrť pokrčila plecami. „Po každého raz prídem.“

„Nože počkaj chvíľu, usad' sa, lebo mama nie je pripravená,“ nabádal som ju.

„I tá nebude pripravená nikdy,“ mávla Smrť rukou, ale sadla si.

„To som chcel, krstná moja. Vravela si mi, že kým mama žije, nič mi nepovieš o tom, ako si sa kmotrou stala. A teraz, keď si po ňu došla, už je hádam čas.“

Smrť sa zamrvila, ale kým mohla niečo povedať, zdvihol som ruku. „Len mi nehovor, že na to nemáš čas. Či vezmeš mamu teraz, alebo o chvíľu, je jedno. A nevedno, kedy ťa najbližšie uvidím a budeš mať čas mi o tom povedať.“

Zamyslela sa. „No dobre teda. Raz som tak šla si po svojom, keď tu mi zrazu do cesty vošiel akýsi človek. Veľmi sa ťažkal, nahlas rozprával, len tak nikomu. Na ľudí hromžil, že k svätému krstu mu nemá kto práve narodeného syna niesť. Chudobný bol ako kostolná myš, každý sa ho stránil, dobrých priateľov nemal.“

„Môj otec,“ pochopil som.

Prikývla. „Tak je. Nuž tak som ho počúvala, a zrazu som si z akéhosi rozmaru povedala, že čoby som mu nepomohla.“ Zadívala sa do okna a na chvíľu zmĺkla. „Pravdu ti poviem, Matej, odkedy chodím po tomto svete – a vieš si prestaviť, že je to od začiatku vekov – vždy som len ľudí brala, za mnou len slzy a smútok ostával. Nie žeby som sa priecila osudu,“ ponáhľala sa s vysvetlením, „ale na chvíľu sa mi zažiadalo, aby na mňa ktosi aj v dobrom spomínal. A tak som sa mu zjavila.“

„To dokážeš?“ udivilo ma to.

„Pravdaže. Len obyčajné oči ma tak akosi divno vidia, dokonca ma občas aj prehliadnu, keď sa pozorne neďívajú. No, trochu sa tvoj otec aj vyľakal. Ale neušiel. Rozmarná som bola, hovorím, tak mi napadlo, že nech ma na chvíľu poniesie na chrbte.“

„Čože?“

Pousmiala sa. „Nuž, chcela som mu dať dar, tak som musela vedieť, či ho unesie. A najlepší spôsob, ako to zistiť, bolo, či unesie mňa. A veru uniesol. Niesol ma hodný kus, dych podo mnou strácal, kolená sa mu podlamovali, ale ani slovom sa nestážoval. A teda že ja nie som ľahké bremeno,“ povedala, a znelo to skoro ako keby sa ťažkala.

„A tak, keď sme hodný kus cesty ušli, som šla za kmotru. Farár sa ma aj zľakol, prežehnal sa, nenápadne po mne svätenej vody frkol, ale keď usúdil, že nie som nečistá sila, upokojil sa a pokrstili sme ťa.“

„A čo mama?“

„Jój, no tá teda zo mňa nadšená nebola. Hneď jej došlo, koľká bije. Ale keď iného nebolo, musela som aj ja stačiť, a odmenila som sa tvojim rodičom celkom štedro, viac biedu netreli. Len tvoja mať mala stále pocit,

že to nie je správne, aby bytosť nie z tohto sveta, a ešte k tomu Smrť, za kmotru mali.“

Vstala. „Už je čas, Maťko. Musíme sa poberať.“

„Počkaj ešte chvíľku,“ poprosil som ju. „Idem sa s ňou rozlúčiť.“

Prikývla.

„A zjav sa jej nejako pekne, nech sa nebojí,“ otočil som sa od dverí.

Pokrútila hlavou. „Každý ma po svojom vidí.“

Mama bola hore, prudko dýchala a vytriešťala oči na dvere. „Prišla!“ zastonala a v hrudi jej pískalo. „Počula som ju, ten jej príšerný hlas, akoby z diaľky niekto bolesťou kričal!“

„Prišla,“ priznal som.

Zovrela mi ruku tak silno, ako by to u umierajúceho nikto nečakal. „Nedaj ma jej!“

„Mama... Ved' to sa nedá...“

„Ty môžeš,“ nástojila matka na svojom.

„Ani ona sama nemôže,“ vysvetľoval som jej. Ženičky vypliešťali oči. Nevšimál som si ich.

„Potvora jedna! Prečo si nás vybrala? Tvojmu otcovi život zničila! Prekliaty, nečistý dar mu dala! Od diabla prišla a do pekiel ma chce vziať!“

„Mamka... Nebojte sa jej... Nie je vôbec strašná. Však ju poznám. Vari mi neveríte?“ šepkal som.

Vošla zároveň s kňazom. Jeho si matka nevšimla, upierala horúčkou blčiaci zrak na kmotru. Dopukané pery sa jej bezhlasne pohybovali.

Kmotra zastala za mnou, položila mi ruku na plece a súcitne mi stisla rameno.

A zrazu bola preč, no mama sa naďalej na ňu dívala, perami pohybovala, akoby sa modlila. Chvíľu to trvalo. Mlčal som. Vedel som, že kmotra je tu, ale tento moment patril iba jej a mojej matke.

Mama začala ochabovať, zrak jej pohasínal, v hrudi jej zachrčalo a vydýchla.

Kňaz sa modlil, ženičky spustili nárek. Bol koniec.

Vyšiel som pred dom, ale Smrť som nikde nevidel.

„Krstná, krstná,“ povedal som do vetra v nádeji, že moje slová prinesie až k nej. „Veru si mi ty všetko nepovedala. Čo za neblahý dar si to môjmu otcovi dala?“

Osírel som teda a z dedičstva som kúpil krčmu. Stará krčmárka už nevládala a jej jediná dcéra sa vydala preč z dediny. Nechal som starkú

dožiť v chalupe, kde bola aj krčma. Riadne som ju doopatroval, a keď prišiel jej čas, veru som si počkal, až kmotra príde.

„No, pekné to tu máš. Krčmár z teba bude?“ rozhladala sa spokojne.

„Už je. Aj si ľudia už zvykli. Ale veru nie preto ťa tak vyzerám už dlhý čas, žeby som sa tešil, až stárka sa na onen svet poberie. Za tebou mi srdce piští.“

„Ale ba, a prečo?“ zaujímala sa.

„Lebo naposledy si mi nepovedala všetko, čo si mala.“

Zatvárla sa nadurdene. „Toľko som ti povedala, koľko som mala. Ani slovka menej.“

„Nože, nevykrúcaj sa. Raz si sa s ľuďmi zaplietla, tak si to užívaj. O čom to mama hovorila, hm? Aký dar si môjmu otcovi dala?“

Ešte chvíľu sa nechala prosiť, no napokon sa pustila do rozprávania. „Ako som už bola povedala – nič hmotné som ti do kolísky nemohla dať, ani sa o teba postarať, keby sa tvojim rodičom niečo stalo. No, to som si dala!“ splasla rukami. „Musela som dumať, ako ťa zaopatrit', keby som po tvojich rodičov musela prísť skôr, ako vyrastieš.“

Snažil som sa nesmiať a Smrť pokračovala.

„Vieš, ako chodím po svete. Keď niekto pomaly, naisto umiera, pokojne sa prejdem, aj sa u teba môžem zastaviť a podiškurovať. A keď niekoho náhle musím brať, nuž sa tiež ponáhľam a času na reči nieto. Ale ešte tretí spôsob pochôdzky mám. Stáva sa, že na niekoho musím siahnuť, ale nesmiem ho hneď zobrať. Tvoju starú mamu dvakrát porazilo, kým som ju na tretí raz mohla odvieť. No ale či beriem, či nie, za dotýčným ja musím prísť. A tak som vymyslela, že tvojmu otcovi sa budem zjavovať. Za lekára sa začal vydávať, ale za takého, čo od samotnej smrti dokáže odpomôcť. Keď bolo s niekým veľmi zle, zavolali ho a on prišiel. Počkal si, kým prídem a sledoval, kam sa postavím. Ak som chorého brala, stála som pri hlave. Ak mal ešte čas, len k nohám som si stala. Takto on vedel, komu smrť nehrozí, a toho liečil. Aj sa mu bohato odmeňovali. Len na to som ho upomínala, aby tebe nabok peniaze dával.“

„Vy ste boli ale podarená dvojica... Nečudo, že mame sa to priečilo...“ zahundral som. Ale čosi mi stále vrtalo hlavou. „Nuž ale... prečo mama povedala, že ho to zničilo?“

Smrť sa odmlčala, ale nemohla klamať alebo kľučkovať, tak po chvíli odkašliavania a mrzutého hundrania povedala: „Nuž... Aby som tak... Matko, pravda je taká, že tvoj otec o život takto prišiel. Ale nie ja som ho oň obrala, to mi tvoja matka krivdila. Sám sa oň pripravil.“

Vyschlo mi v hrdle. „Ako to?“



„Chýr o zázračnom lekárovi sa rozniesol doďaleka. A keď vážne ochorel jeden bohatý mešťan, hneď za tvojím otcom posielali, kráľovskú odmenu sľubovali. Dávali mu viac, ako za celý svoj život zarobil. Nuž ale, ja som si po pána mešťana došla a k hlave som sa mu postavila, celá v tom, že je záležitosť vybavená. I sa mi nepáčilo, ako sa na to tvoj otec díva, ale čo som sa ja starala... No a ten fiškus... dal zvrtnúť posteľ.“

Ústami mi šklbalo v úsmeve. „Zrazu si stála v nohách?“

„Presne tak,“ zamračila sa Smrť. „Zrazu som sa dívala pánu veľkomožnému na nohy a bola som z toho taká popletená, že som ho namôjdušu prepustila.“

Pokývala hlavou. „Veruže ma dobehol. Keby som sa trochu zamyslela, tak jednoducho prejdem zase k hlave a cestou mu dám jednu poza uši. Ale ešte nikdy som o takom nechyrovala, žeby sa niekto takto vzoprel vôle osudu.“

Zhlboka som sa nadýchol. „A tak... si vzala jeho?“

Kmotra prikývla. „Nie aby si si myslel, že som sa nahnevala, alebo že by sa mi chcelo mstiť. Ale nebolo inej cesty.“

Stará krčmárka nahlas zastonala. Smrť sa pomrvila, ale rozprávanie dokončila.

„Toto ti ešte poviem, lebo môžem. Žiadne tajomstvo to nie je. Je miesto, ale to ti nepoviem, kde je. Na tom mieste horí množstvo sviec – za každého človeka jedna. Keď sa narodí, zažne sa plameň. A keď dohára, vyberiem sa za ním. Nuž a keď pán mešťan umieral, jeho svieca dohárala. Nič sa tam nedalo robiť. Ale tvoj otec sa vzoprel. A tak som urobila jediné, čo som mohla.“

„Zameniť sviecy,“ vyšlo z môjho zovretého hrdla.

„Tak je. Tvoj otec sa netešil z odmeny dlho. Na spiatočnej ceste poblúdl v lese – a jediný, koho stretol, som bola ja. Nepatrí sa Smrť ťahať za nos,“ dokončila a vstala.

„Idem ja už, Maťko. Nechcela som ti o tomto rozprávať a akože je nebo nado mnou, druhý raz by som na taký pakt s človekom nepristúpila. Každý má svoje miesto. A ja tiež. Nuž, aj Smrť sa musí učiť,“ uzavrela kmotra a pobrala sa za starou krčmárkou.

Tak som konečne vedel, čo to mala Smrť s mojimi rodičmi. Kmotra mi nepovedala, čo sa dialo ďalej, po otcovej smrti, ale nebolo ťažké si to domyslieť. Matka sa odsťahovala ďaleko, kde ju nikto so zázračným lekárom nespájal. Mne ani slovka o tom jeho povolani nepovedala, myslel

som si, že otec bol príležitostný robotník bez poriadneho remesla, čo aj bol, kým ho Smrť nepostretla.

Kmotra sa mi istý čas vyhýbala, aspoň sa mi tak zdalo. Ba aj ma trochu mrzelo, že ani jedným okom mi na svadbu nenazrela. Bral som si Zuzanu od uhliarov, peknú a ostýchavú dievčinu. Ale v krčme sa rezko zvrátila, chlapi si na ňu nedovoľovali. Darilo sa nám, čo by som nepriznal. A keď Zuzka oťarchavela, nuž, nebolo šťastnejšieho človeka na svete.

Keď mi teda Smrť zaklopala na okno, aj som sa zľakol. Rýchlo som vyšiel von, kde stála. „Pamodaj, kmotra, čože ty u nás?“ pozdravil som znepokojene.

„Neboj sa ty, nejdem k vám. Len som ti prišla trochu oneskorene popriať veľa dobrého. Na svadbu som ti nemohla. Tak aspoň teraz, keď potomka čakáte. Ale hocjako ma to mrzí, nijako ho obdarovať nemôžem,“ hovorila chvatne.

Kameň mi spadol zo srdca. „Odpusť mi, kmotrička, ale za tvojimi darmi akosi netreba banovať.“

Zasmiala sa. „Máš pravdu. Tak ja len tak, aby si si nemyslel, že som na teba zanevrela. Dobre si ucti sudičky a nemusíš sa báť. Najmä tú bielu, tá nešťastie nosí,“ povedala rýchlo a už sa aj poberala.

„Kam sa tak ženieš?“

„Po starého pekára. Pohoršilo sa mu, nuž poňho idem. Ach, keď sme pri pekároch,“ vrátila sa a káravo mi pohrozila prstom. „Kukla som minule na tie dvojčatá. A všeličo som videla!“

„Dobre sa majú k svetu,“ prehodil som.

Smrť sa uškrnula a už sa hnala preč.

Pavlinine dvojčatá sa naozaj mali k svetu. Toho v noci narodeného nazvala Michalom a ten ráno narodený dostal meno po pekárovi, Ján. Z času na čas nám vyrážali dych, lebo ako z jedného vajca boli. Len Ján mal oči zelené a Michal modré, ale bola to taká modrá, akú som v živote nevidel. Temná ako večerné nebo.

Stará Hakeľka bola z toho vo vytržení. „To som ešte také nevidela, žeby rovnaké dvojčatá mali rozdielne oči. Zelené má Jano po matke, to vidím. Ale kde nabral Michal tú čudnú modrú?“

„Ja som také očiská ešte vôbec nevidela, a teda že som už čosi videla!“ zaprisahala sa Erža z dolného konca a kopla do seba pohárik pálenky. Odfúkla, utrela si ústa a pichla prstom smerom k stropu. „Či si pamätáte, aké to bolo, keď sa narodil? Hviezdy padali jedna za druhou, vtáky sa pustili spievať a cvrčky v speve ustali!“

„No ja som prírodu nepočula, keď mi tam Pavlína šiekala v bolestiach,“ utrúsila Hakeľka. Chlapi v krčme sa zarehotali, ale Erža nehodlala skončiť.

„Ba či ste si všimli? Michal všetko do ľavej ruky chytá! Videla som ho pri potoku, ako zlou rukou si do piesku kreslí! Hovorím vám, čudné je to dieťa, len zlé z neho vzíde!“

„I čuš, baba bláznivá!“ rozhnevala sa Hakeľka. „Moja mat' spomínala, že niekoľko dvojčiat odrodila, a to sa stáva, že jedno je na ľavú ruku!“

„Akože to?“

„No jednoducho, ty hus hlúpa! Dvojčatá sú v matkinom lone pri sebe utisnuté. A ako sa k sebe tlačia, tak jednou rukou pohnúť nemôžu. No samozrejme, že jedno nevie hýbať pravou, druhé ľavou. A tak to, čo pravou hýbať nevie, po narodení je hneď uvyknuté, že ľavou hýbe, aj ju má šikovnejšiu. Ale keď sa chce, aj na správnu ruku sa preučí.“

„Ak sa dá,“ zastarel som sa. „Moja stará mat' vraj tiež ľavou rukou vyšívava.“

Hakeľka drgla Eržu. „Tak vidíš, hlupaňa. Je toho toľko na svete, čo si ty ešte nevidela. A ty v tom hneď rohatého vidíš.“

„Veď uvidíte, že som mala pravdu!“ urazila sa Erža. „Ale keď dožijem, tu si v tejto krčme zastanem a každého z vás sa opýtam, či si ešte pamätáte, čo som hovorila!“

„Ale kušuj už,“ rozhneval som sa aj ja. „Na to ťa je, ľudí v papuli roznášať! Dieťa nevinné si hneď s diablom spriahla!“

Erža odfrkla, ale už nič nepovedala, lebo na Hakeľku si netrúfla a so mnou chcela byť tiež zadobre, napokon, moja ruka jej pálenku nalievala.

So starou Hakeľkou to bolo tak: nenašli by ste azda starší rod v Chrochtíne. Ľudská pamäť nesiahá tak ďaleko, aby vedela, ktoráže z nich ako prvá sa v dedine stala pôrodnou babou. Povolanie sa dedilo z matky na dcéru, prirodzene, prímenie sa zakaždým menilo, ale akonáhle stará Hakeľka zomrela, jej prácu naplno prebrala jej dcéra. A stala sa starou Hakeľkou, akoby to označovalo hodnosť, viac, ako len pomenovanie „babica“.

Aj našu dcéru privádzala na svet ona. Pôrod bol, ako mi zvestovala, ľahký a hladký, Zuzana statočná, nuž sa malá Evka narodila bez problémov, zdravá a mocná.

Večer, keď sa už všetci hostia vypratali a unavená Zuzana zaspala, som sedel a čakal. Nebolo treba dlho. Dvere vrzli a vošli sudičky.

Ako prvá šla plavovlasá dievčina v drahých zelenkavých šatách. Za ňou sa teperila bielovlasá starena vo vybielených otrhaných handrách. Sprievod uzatvárala majestátna pani so záplavou gaštanových vlasov a tmavomodrom jednoduchom odevu.

Prešli popri mne ku kolíske, keď som vstal, uklonil sa a preriekol: „Pamodaj zdravia, kmotričky sudičky.“

Prekvapene sa obrátili.

„No to mi je vec,“ zhíkla dievčina.

„To už je dávno, čo nás ktosi oslovil,“ pripojila sa starena a škaredo na mňa zazrela.

„Ako to, že nás vidí?“ híkala mladá.

„Vari bosoriak!“ zamračila sa starena.

„Ale kde!“ utíšila ich tá tretia a predstúpila pred mňa. „Teba poznám.“

„Matej som, kmotrenec samotnej Smrti,“ predstavil som sa.

„No namôjdušu,“ divila sa mladica.

„Je to on,“ súhlasila stará.

„Dary som pre vás pripravil, kmotričky sudičky, a veľmi vás chcem poprosiť, aby ste mojej dcére len dobré zaželeli.“

„Pcha,“ odfrkla starena. „Že len dobré, a to si také kde počul?“

Nedal som sa odradiť. „Tebe, spanilá Šťastena, som jedla nachystal, aby si tak dobre živená bola, ako šťastie, ktoré ľuďom prinášaš.“

„Šťastena!“ rozosmiala sa dievčina radostne. „Tak mi azda ešte nikto nepovedal!“

„Tebe, neľútostná Krivda, som to najlepšie víno pripravil, aby si ho na trpkosť a slzy mohla premeniť.“

„To ti Smrť poradila, čo?“ zatiahla starena s nevôľou, ale zdalo sa mi, že ju víno potešilo.

„A tebe, mocná pani Sudba, som prichystal dukát. Ale nie pre teba, lež aby na tomto svete bolo menej o jeden peniaz, za ktorý sa pozemská spravodlivosť dá kúpiť.“

Dukát sa rozplynul, tak ako jedlo a víno pred ním. Sudba pokývala hlavou. „Dobré dary si nám priniesol, Matej.“

Boli spokojné, pretože mojej dcére dobre požehnali. Nebudem hovoriť, čo to bolo, lebo sa to nesmie. Už sa zberali na odchod (Šťastena a Krivda sa už zase škriepili), keď sa Sudba otočila k dvom sestram: „Chod'te napred, ja za vami prídem.“

Sotva si ju všimli, hádajúc sa vyšli z chalupy.

Sudba sa nenáhlila, usadila sa a pomaly prehovorila: „S nimi je kríž. Niekedy nevedia, čo so sebou. Ako keď pekárovým chlapcom súdili,“ pozrela na mňa.

„Čosi som videl na oblohe,“ priznal som. Ani som sa nečudoval, prečo dvojčatá spomína.

„A čo ste mne povedali nad kolískou?“ opýtal som sa.

Sudba si vzdychla. „Áno, sestry sa tiež nad tebou rozdivočeli. Nemôžeš sa na ne hnevať. Ony vidia zámery, ktoré vedú vaše životy. Ja nie. Príliš rozumiem vášmu pozemskému životu, aby som tak ďaleko dovidela. To je moja úloha – posplietat' šťastie i nešťastie, aby to tu na zemi fungovalo. Nemôžem zrušiť slová mojich sestier, ale viem ich vyrovnat'. Som najmocnejšia a zároveň najslabšia z nich. Keď Krivda nad tvojou kolískou povedala, že tvoj život bude prepletený so Smrťou, ešte dobre som to vymyslela, že sa ti kmotrou stane. Ale to najvážnejšie som nijako nemohla obísť, aj keď ma Šťastena veľmi prosila a sama skúšala vykľučkovať.“

Zlé tušenie ma premklo.

„Tak teda povedz, čo to bolo,“ vyzval som ju.

Sudba vstala. „Najhoršie je, že to musíš vedieť vopred a jediný spôsob, ako sa to dozvedieť, je odo mňa.“

A tak mi to povedala.

Ostal som sedieť a bolo mi, akoby som na svojich bedrách celú ťažobu sveta niesol. Sudba sa bez rozlúčky pobrala, ešte naposledy sa vo dverách mihli jej šaty, tmavé modré, presne takej farby, ako mal Michal od pekárov oči.

Krik sudičiek už dávno utíchol v dialke, keď som sa konečne pohol. Ale ťažko mi bolo. A do konca mojich dní sa to zlepšiť nemalo.

Nasledujúce roky však boli vskutku šťastné. Evka vyrastala, krčme sa darilo, kmotra sa zavše zastavila, veru, nemôžem sa ťažkať, dobre bolo. Len keď som si spomenul na Sudbine slová, šťastie mi to kalilo.

Všetko však raz musí skončiť. Dvojčatám z pekárne tiahlo na trinásť rok, keď sa v krčme stará Hakeľka zjavila. Medzi rečou a dvoma dúškami čaju preniesla: „S mladým Michalom z pekárne je zle-nedobre.“

Celé vnútro mi oťaželo a kolená sa mi roztriasli.

„A čože?“ odkašľal som si.

„Čerthovie. Horúčka ho kvári a pomaly zabíja. Všetko sme už skúsili, ale nič nezaberá. Do rána nevydrží, akože je nebo nado mnou.“

Dopila a zdvihla sa na odchod. „Nuž ale, aspoň sa budem môcť tej bláznivej Erži vysmiať.“

Ani som nevnímal, kedy odišla. Horko-t'ážko som deň nejako do konca dotiahol, krčmu zavrel, a potom som dlho-dlho sedel na priedomí, ponorený v myšlienkach.

Evku som uložil do postele ja, čo som inak nezvykal. Keď som sa von vychytil, Zuzane som len toľko povedal, akoby nič: „Idem sa prejsť, nech sa mi lepšie spí.“

Bezmyšlienkovite prikývla. „Len nebud' dlho.“

Odišiel som.

Pomaly som došiel k pekárom. Zelenooký chlapec sedel na priedomí a namrzene kopal do lavice. Prisadol som si k nemu.

„Hovoria, že Michal do rána umrie,“ povedal vzdorne.

„To vravia?“

Pozrel na mňa. „Nemôže umrieť, kým som ja nažive,“ trval na svojom.

Nechcelo sa mi s ním škriepiť. „Chod' dnu, brat t'a potrebuje.“

Ani sa nepohol. „Načo? Neumrie predsa a...“ zasekol sa. Díval sa prestrašene do tmy. Zrazu sa bez slova zvrtol, utekal dnu a zaplesol za sebou dvere.

Nemusel som trikrát hádať, koho tam videl. Smrť sa blížila pomaly, z nohy na nohu, akoby sa jej nechcelo.

„Pamodaj zdravia, Maťko,“ sadla si ku mne. „Zastavila som sa u vás, ale minuli sme sa.“

„Veď tu t'a čakám, kmotra.“

„Vidím, vidím.“ Chvíľu panovalo ticho, potom takmer ospravedlňujúco povedala: „Po každého raz musím.“

„Viem, kmotrička, však si pamätám, že ty ani neurčuješ, kedy prichádzaš. A či ty vieš, že aj tí dvaja chlapci t'a môžu vidieť?“

Smrť na mňa úkosom pozrela. „Bisťu, to mi nenapadlo. No však – mali to po kom zdediť.“

Preglol som. „Tak je.“

„Ja t'a predsa nesúdím, Maťko.“

„To dúfam, kmotra. Ale keby som veľmi chcel a svedomie ma t'ážilo, môžem sa vyhovoriť, že sudičky mi to zariadili. Krivda, aby som bol presný. Šťastena to skúsila obísť tým, že mi prisúdila jedínú dcéru, ale ani Sudba nemohla Krivdine slová zmeniť. A tak pekárovo semeno splanelo a Pavlína si hľadala iné. Čože som ja tušil... To až potom mi došlo, keď Pavlína oťarchavela a ku mne sa viac neznala. Ale – synov mám, aj keď pred celým svetom sa iba k dcére môžem priznať.“

„Divný je ten váš svet,“ poznamenala Smrť.

„Viac ako ten váš určite nie. Tri bláznivé sestry dohartusia nad kolísku a človeku predpíšu život. A my sa s tým máme zmieriť.“

Smrť to snáď chápa. „Nuž, Maťko, ja by som tiež radšej tvojho syna nebrala, ale akosi nemôžem inak.“

Oprel som sa o lavicu. „Keď sa narodili, videl som v oblakoch dvoch mužov. Jeden držal v zdvihnutej ruke meč. V ľavej ruke. Tak som vedel, že tých chlapcov čosi veľké čaká. Najmä toho, čo do ľavej ruky všetko berie. Ten, čo má oči farby Sudbiných šiat. Čoby ma to netešilo, i keď len potajomky. Ale Michalova svieca dohára.“

Kmotra mlčala.

„Inak to nepôjde, kmotrička. Zase musíš sviece vymieňať.“

Strhla sa. „Ani mi na um nezíde. Človek bláznivý, vari si ty myslíš, keď som ti krstnou, že budem so sviečkami šachovať na tvoje požiadanie?“

„Iné ti neostane, kmotra. Môj život k tomuto smeruje. Sudba mi to prezradila. Musím za syna svoj život položiť, to mi Krivda naložila. Ver, že sa mi nechce, ženu a dcéru tu musím nechať. Ale nevyhneme sa tomu. Ved' sudičky nie nadarmo ťa mojou kmotrou urobili.“

Po chvíli sa ozvala: „Keď si sa narodil, hneď pri mojej hlave sa svieca zažala. A taká jasná, až ma to oslepilo. Zvedavá som bola, tak som ťa obzrieť šla. Tak som tvojho otca stretla. Také to bolo jednoduché. Potvory jedny!“

Musel som sa usmiať. „Tak vidíš, kmotra, obaja sme len hračky.“

„Nepozdáva sa mi to,“ namietla trucovito.

„Nemáme na výber.“

„A čo ak áno?“ vzdorovala. „Michalova svieca dohára, tak ho vezmem a nikto mi to vyčítať nemôže. Len svoju robotu som robila.“

Pokrčil som plecami. „Ty vieš, ako to v tvojom svete chodí. Ale nezabúdaj – ešte jedného syna mám. Keď Michal neprežije, svojmu osudu aj tak neujdem.“

Smrť bola v koncoch. „Už nikdy, nikdy sa nedám s človekom do spolku,“ zaverila sa napokon.

„No, chlapci ťa vidia, tak možno ti iné neostane. Daj na nich pozor. A nehovor im o sviečach. Pre istotu.“

„To si píš,“ zahundrala.

A potom ma už len vzala ma za ruku a vykročili sme.

# Hyeny

Keď koncom leta zrazu prišlo nepríjemné, studené počasie, hmly a mrholenie, a krkavce sa zhromažďovali na poliach a stromoch, stará hyena vedela, že je Čas. Pár minút po tomto zistení k nej začínali doliehať správy od po okolitých lesoch roztrúsených svoriek, že aj oni zaregistrovali Čas a miera k nej.

Vodkyňa svorky sa chúlila v podupanej, nečakaným počasím vyľakanej tráve a trochu závidela svojim predkom, ktorí žili v teplejších krajoch. To bolo dávno a my sme teraz tu, znova prišiel Čas a na tebe závisí, ako dopadne výprava, napriamila sa. Zachytila nesmelé, tiché prejavy obdivu, do ktorých sa miešala pochybnosť, či pri svojom veku ešte dokáže viesť výpravu. S nevôľou si uvedomila, že pochybnosti prišli práve od jej najmladšieho syna, ktorý si práve našiel družku a hrozne sa naparoval. Vyslala k nemu ostré, bodavé pokarhanie. Stiahol chvost a ospravedlňujúco zakňučal.

Padol súmrak a svorky hyen sa zhromažďovali okolo. Stará hyena dôstojne a vzpriamene sedela uprostred a registrovala prítomnosť svojich. Prichádzali ďalší a ďalší, počula ich vzrušené a odhodlané hlasy, áno, Matka, sme pripravení, sme ochotní aj umrieť, je Čas a rozhoduje sa o živote, nechceme, nesmieme dopadnúť ako vlci, my prežijeme, veď nás!

Čakala. Hyeny sedeli okolo nej, niektoré sa nervózne prechádzali okolo a blýskali očami. Konečne sa zdvihla a krátko brechla. Cítila silu, ktorú predstavovala veľká svorka, cítila ju v nohách, pružne sa rozbehla a ostatní za ňou, roztiahli sa do širokého pásu a nečujne našľapujúci bežali. Krkavce vycítili znepokojivé zhromaždenie pod korunami stromov, vzniesli sa do vzduchu a krákali. Videli sivé tiene, preskakujúce korene a pne stromov, ale nedokázali určiť, čo sa tam dolu deje.

Dedina nebola ďaleko. Väčšina domov už spala v tme. Hyeny obklúčili celú dedinu, stáli na kopcoch okolo nej. Hlupáci ľudia sa nazdávali, že sú dobre chránení v tejto kotline, no mýlili sa. Ani im sa nevyhla Pliaga, ani im sa nerodili mláďatá, nech robili, čo robili. Lebo nevedeli, ako na to. Stará hyena sa uistila, či sú všetci na mieste a zavelila k útoku.

Posledné psy zacítili obrovské množstvo votrelcov, ale aj svojimi primitívnymi mozgami zachytávali ich myšlienky a boli z nich zmätení. Vyľakane prešľapovali na mieste a občas tlmene zavýli. Hyeny sa naraz



spustili do údolia a nikým nepozorované sa prepletali pomedzi domy, až zastali pri jednom, ktorý stará hyena neomylné určila. Pár ich s ňou preskočilo plot a zastali rovno pred trasúcim sa psom, pripútanom na reťazi. Stará hyena sa mu zahľadela do očí, čo tie hlúpe tvory neznašali, ale nedokázali sa vyhnúť jej pohľadu. Zároveň naňho udrela spojená sila ostatných, rozprávali mu dávne príbehy, plné desu a hrôzy. Pes začal skuvíňať a neskôr nahlas zavýjať, pobehoval po dvore, kam až mu reťaz dovolila, hrýzol do nej, sekal zubami trávu, líhal si na zem, aby vzápätí vyskočil ako uštipnutý hadom, chcel ujst', ale stále sa vracal pohľadom do očí starej hyeny.

V okne sa rozsvietilo a hyeny na dvore sa bleskurýchle pritisli k múrom. Dvere sa otvorili a von vyšiel muž so sekerou v ruke. Opatrne sa obzeral, no nemohol nič vidieť. Určite vedel, že hyeny môžu byť nablízku, ale podceňoval ich. Sklonil sa k psovi a tíšil ho. V tej chvíli sa naňho zniesla kopa sivých tiel a kým stačil vykriknúť, rozdrásali ho na kusy, zároveň so psom, ktorého už nepotrebovali. Smiešna kôпка kostí a svalov v kaluži krvi.

Hyeny vošli do chalupy a zrazu ich bolo všade plno. Na posteli pri stene sa posadila mladá žena v nočnej košeli, chvíľu nechápavo žmurkala a keď pochopila, čo sa deje, zhrozene vydýchla. Prekvapila ich. Vyskočila a zo stola schmatla nôž, stala si chrbtom k posteli a čosi hovorila, oči jej odhodlane lietali zo strany na stranu. Hyeny bez pohnutia stáli a ich vodkyňa sa snažila preniknúť k jej mysli, odstúp, teba nechceme, ty ešte môžeš mať plno detí, len vedieť, ako na to, ja ti to prezradím, ale ženina myseľ ostávala hluchá. Zo svorky sa vymrštilo telo mladého samca, syna starej hyeny. Skočil na ženu, ale tá bola zrejme lovkynia, samozrejme, inak by predsa nemala dieťa, kým stihol k nej napriahnuť zuby, vrazila mu nôž do brucha a odhodila od seba. Stará hyena štekla od bolesti, družka jej syna zopakovala útok, no tentoraz sa podaril, zakliesnila sa jej zubami do krku, a keď žena v panike bodala nožom do jej tela, padla na zem - a vytrhla ženino hrdlo. Krv zaliala obe mŕtvolky. Stará hyena vyskočila na posteľ. Nieкто zo svorky zubami stiahol prikrývku.

Dieťa nespalo, ospalo pozeralo modrými očami do stropu. Hyena cítila jeho neurčité, zmätené myšlienky, nejasný pocit nepokoja. Všetko je v poriadku, vyslala upokojujúci pocit. Chvíľu trvalo, kým sa jej podarilo ho vymotať z perinky. Stála nad ním a cítila prítomnosť ostatných hyen v dome aj v jeho okolí. Mocne k nim vyslala rituálnu modlitbu: Život sa práve rodí a z vôle starých duchov sa rodí v mojom tele. Nech je vôľa našich predkov naplnená!

Nech je naplnená! odpovedali zborovo.

Otvorila papuľu, skúseným seknutím otvorila dieťaťu hrudník, a kým sa stihlo nadýchnuť, druhou ranou mu vytrhla srdce z tela, zaklonila hlavu a mocne stisla zuby. Krv vystrekla a stiekla jej po tvári. Odhodila ochabnutý sval a zoskočila z postele.

Hore v lesoch sa potom znova chúlila v tráve a počúvala zdesené, nariekavé myšlienky ľudí v dedine, cítila ich odhodlanie vyjsť hore do lesov a pobiť hyeny. Neznepokojovala sa. Chvela sa od zimy a od bolesti nad stratou syna. Zrazu k nej začali pritekať potôčky lásky, obdivu a odhodlania brániť nový život v nej. Snažila sa uzavrieť svoju myseľ, aby k nej nedoliehali hlúpe litanie ľudí. Oni nepochopili. Len hyeny pochopili, že nový život sa nerodí, dá sa len vymieňať. A hyeny si vybrali ľudí, z ich životov dostali dar byť spolu v kontakte a tvoriť spoločenstvo, ktorému sa ľudia nemohli rovnať.

Stará hyena zložila hlavu na laby a driemala. Ľudské samice nerady zabíjali mláďatá, dokonca ani hyenie. Ich chyba. Už len dúfať, že ľudia zakrátko prídu na spôsob, ako sa množiť. Lebo vymrú a my s nimi. Aký zmysel by malo zabíjať vlastné mláďatá?

# Kristián

V našom byte strašilo, a na to sme si už zvykli. Pravda, netušila som, že to robí Kristián. Do nového sme sa nastáhovali až s ním, jajkala som nad krásou bytu a tiež od poriadne nepríjemných pocitov nielen fyzickej povahy. Týždeň po pôrode vojsť do čisto nového bytu, ktorý mal pred perestrojkou, ktorú sme v ňom s Dodom urobili, asi tak dvesto rokov... A vidieť ho zrazu vyleštený, čističký a biely... hlavne tam, kde nemal byť. Mám na mysli tie fláky od latexu. Makali sme na ňom ako diví, obzvlášť veľký pôžitok mi to robilo v ôsmom mesiaci.

Bola to nádhera, zrazu si aj s vlastným diet'at'om vojsť do vlastného bytu a dobre vedieť, že najbližšie mesiace to vyzerá na manželskú krízu, pretože som nebola ochotná ani schopná urobiť z bieleho sna normálne obývateľný byt zároveň s dvadsaťštyrihodinovou službou pri Kristiánovi.

Manželská kríza sa nekonala, keďže Dodo načisto zmagorel. Hovorí sa, že ženám po pôrode dramaticky klesne intelligenčný kvocient, ale ja som na vlastné oči sledovala svojho milovaného partnera, ako piští a robí grimasy nad diet'at'om, ktorému sú všetky podobné prejavy zatiaľ cudzie. Dodo sa prekonával v pomoci a ochote podieľať sa na domácich prácach - a ja som len čakala, kedy ho to prejde. Dočkala som sa, samozrejme, ale našťastie ho to držalo dostatočne dlho a doteraz máva pravidelné záchvaty.

Kristián rástol a začínalo strašiť. Samozrejme sme si tú súvislosť neuvedomili, keďže jediná vec, ktorú nás (čiže mňa) dokázala v noci zobudiť, bol Kristiánov plač - a on cez deň spinkal. Zapínali a vypínali sa svetlá (Dodo tvrdil, že to je skrat v stene a chcel zastreliť elektrikárov, ktorí si vypýtali hrozné prachy a toľko isto nás stálo pivo, ktoré počas svojho pobytu vydrúľali), padali inak pevne stojace predmety (Dodo tvrdil, že to je nerovnosť podlahy a chcel zastreliť murárov, ktorí si vypýtali hrozné prachy a toľko isto nás stálo pivo, ktoré počas svojho pobytu vydrúľali) a kývali sa lustre (Dodo tvrdil, že to je statikou budovy a chcel zastreliť statika, ktorý si vypýtal hrozné prachy a našťastie nepil pivo, lebo to by nás už načisto finančne položilo).

Až neskôr sme si uvedomili, že svetlá sa zapínajú samovoľne poskakujúcim vypínačom, dotyčné predmety padali, nech sme ich položili kamkoľvek a lustre sa kývali tak, že ak by za to niesla zodpovednosť statika budovy, už dávno ležíme v ruinách. Postupne sme si skrátka zvykli,

že na noc a pri odchode z domu sa musí zatvárať prívod plynu. Akonáhle sa začal samovoľne zapínať a vypínať televízor, programy si preskakovali, ako sa im páčilo, a na Doda sa už v servise dívali ako na psychopatický prípad, museli sme uznať, že v našom byte skrátka straší. A keď s niečím nedokážete pohnúť, aspoň sa tomu smežete. Zvykli sme si, nebáli sme sa, ale otravovalo nás to teda poriadne. Viete, vytackať sa z postele o tretej ráno vypnúť rozjuchaný televízor vám na nálade nepridá.

Kristián rástol a prejavy poltergeista sa pomaly miernili. Alebo sme to už nevnímali. Čestné slovo som ani v päte nemala, že to robí on. Možno aj kdesi v kútiku mysle áno, ale som si istá, že akonáhle tá myšlienka pocítila nutnosť sa predrať na povrch, moja automatická ochrana zdravého rozumu ju zatlačila tam, kam patrila. Konieckoncov, mala som naozaj iné starosti. Kristián bol totiž trochu čudný.

Vlastne bol čudný ešte pred tým, než sa narodil. Bola som šťastne vydatá pol roka, zúrivo sme makali na byte, a v tom čase som akosi otehotnela. Pri jednom obede som to chcela zo seba vypraviť, ale slová nešli von, ani jedlo nešlo dnu. Nebesia, akoby som mala šestnásť a nebola si istá, či je otcom učiteľ telocviku alebo ten milý pán sused. Až si to mama všimla a spýtala sa ma, čo sa deje. Môj brat Janko presne vtedy dojedol, zložil príbor, vstal, pozrel na mňa a utrúsil: „No čo by sa dialo, je tehotná, nie?“

Vypukol rodinný blázinec. Všetci štyria rodičia upadli do eufórie a svokrovia, ktorí si padli do oka rovnakým (dementným, priznajme si to) humorom a pekelnými zvyklosťami oslavovať všetko vrátane príchodu jari, sa rozhodli aj moje otehotnenie osláviť na najvyššej úrovni. Chcela som sa vopchať pod koberec. Tešila som sa na svoje dieťa (no dobre, aj Dodovi priznávam istý podiel) a zrazu okolo mňa dupká celá rodina a dožaduje sa, aby som prezradila meno pre dieťaťko.

Obe mamičky, všetky tetušky a vôbec celé príbuzenstvo sa vzáčne zhodlo na tom, že budem mať dievčatko a vymýšľali preň mená, nad ktorými mi vlasy vstávali dupkom. Keď prišiel rad na Janka, odľúkol si vlasy z čela a pozrel na mňa: „No, azda by sa k tomu mala nejako vyjadriť tá najpostihnutejšia.“

Nikomu v tej chvíli neprekážalo, že ma označil za najpostihnutejšiu, otočili sa na mňa s tak rozžiarenými očami, že mi ich prišlo ľúto a za nič na svete by som im nepovedala, že žiadne dievčatko sa nekoná. Už len preto, že Doda to tiež strhlo a prihlásil sa u neho prvý záchvat otcovského šialenstva. Nasadila som preto šťastný výraz a zahlaholila: „Nuž, keď to bude dievčatko, asi bude Kristínka.“

Príbuzenská mnohohlavá saň informáciu dôkladne zvažila, poprežúvala a následne mi prichystala ovácie. Po chvíli som ušla do kuchyne a prišiel za mnou Janko. Zrazu sa neuškieral, ale usmieval sa. Kľakol si ku mne, naklonil hlavu nabok a môjmu bruchu povedal: „Ahoj, Kristián.“

Trochu mnou prebehli zimomriavky, ale zvykla som si na jeho predpovede. A veriť im. Teraz nebola debata, ja som si tiež bola stopercentne istá, že sa mi narodí Kristián. Nevie, ako mi napadlo to meno. Nikdy sa mi nepáčilo. Ale v mojom tele rástol Kristián a hotovo.

„Budeš mu krstným,“ chcela som potešiť brata.

Janko zdvihol hlavu a potriasol ňou. „Nebudem. Dávaj naňho pozor, Majka, ešte ho čakajú veľké veci,“ odfúkol si vlasy z čela. Tie mu o pár týždňov ostrihali a poslali ho na východnú hranicu, kde ho o ďalších pár týždňov zastrelili. V tú noc ma Kristián zobudil takým intenzívnym kopaním, až som sa zľakla, že sa rozhodol preboxovať na svet. Do rána som nespala, aj keď sa po chvíli utíšil a len sem tam ma mierne kopol. Na druhý deň zatelefonovali, že Janka posielajú domov v cíne. Skoro som prišla o rozum a skoro o Kristiána.

Pozbierala som sa a okrem divokého úsilia na prerábaní bytu som sa snažila brzdiť nastávajúce staré mamy, ktoré sa pretekali v pletení ružových svetříkov a čiapočiek.

V deň jeho narodenia všetci kolektívne zabudli, že čakali dcérku, vnučku a praneter a oslavovali Kristiána. Nasťahovali sme sa do strašidelného bytu a Kristián nechcel rozprávať. Keď mi už asi štvrtý detský psychológ trpezlivo vysvetlil, že Kristián je nadpriemerne inteligentný, chápvavý a bystrý, nemá žiadne problémy s mozgom, jazykom, ušami ani hlasivkami, musela som chtiac-nechtiac uznať, že sa mu jednoducho rozprávať nechce. Kristián mal svoju hlavu a najjednoduchší spôsob, ako niečo u neho dosiahnuť, bolo dohodnúť sa s ním.

O školu nejavil záujem a to ignorovanie sa vôbec nesnažil skrývať. Tú neskutočne dobrú pani učiteľku so zlatým srdcom to trápilo, až si ma raz po rodičovskom (kde som sedela v zúfalej snahe vopchať hlavu pod lavicu a po vzore pštrosa sa urobiť neviditeľnou) zavolala nabok a poradila mi, aby som Kristiána dala vyšetriť, pretože napriek svojim storočným skúsenostiam si s ním nedokáže poradiť.

Stratila som hlavu. Vláčila som svojho syna po vyšetreniach, ale on, mrcha, si to nejako dokázal zariadiť tak, že ma všetci upokojovali, že z toho vyrastie. Mňa už strašilo slovo sociopat. Pri ďalšej túre po detských psychológoch a psychiatroch som v čakárni stretla Angelu, s ktorou sme zdieľali spoločnú izbu v pôrodnici. Jej dcérka sa narodila o deň skôr ako

Kristián a nebol to najľahší pôrod. Ako sa mi zverila, ani pokračovanie. Malá mala ťažkosti s učením a zostávala v čítaní, i keď bola prirodzene bystrá. Angela však žiarila ako v reklame. Presne tak mi totiž pripadala, keď mi opisovala nejakú zázračnú metódu, ktorá malej Magduške pomáha trénovať si mozog. „Na, zájdi tam, možno aj Kristiánovi pomôžu,“ strčila mi Angela do ruky nejaký letáčik.

Oná zázračná metóda sa volala biofeedback a vôbec som jej nerozumela. To vám na hlavu pripevnia elektródy a snímajú EEG. Potiaľ som to pochopila. Nuž ale keď to pomohlo Magduške, Kristiánovi to azda neublíži, povedala som si a zavolała tam.

Objednali nás, prišli sme. Vyšetrujúci lekár, plešatý pán s okuliarmi v zlatom ráme tvrdil, že je neurológ a psychológ zároveň. Doktor Krivý nebol idiot a veľmi rýchlo prišiel na spôsob, ako s Kristiánom komunikovať a prehovoriť ho, aby si nechal založiť na hlavu elektródu.

„Tak, Kristián, teraz sa dobre dívaj na ten televízor pred tebou,“ navrhol.

„Myslíte monitor,“ opravil ho Kristián.

„Presne tak, monitor. Vidiš to autíčko? Teraz pobehuje hore-dolu po ceste, ale my chceme, aby išlo pekne v pravom pruhu. Stačí, keď sa na to sústreďíš. Skúsiš to?“

Kristián vyjadril súhlas a pozrel na monitor. Pobehujúce autíčko sa razom pekne zaradilo a nehlo sa z cesty. „Ahm,“ povedal doktor Krivý a tváril sa dost' hlúpo. To ma podráždilo. Najprv po ňom chce, aby udržal autíčko napravo, a keď to urobí, tvári sa, akoby to bol neuveriteľný podraz. „Ahm,“ zopakoval neuropsychológ a obrátil sa na mňa. „Viete, v živote sa mi nestalo, aby dieťa dokázalo pri prvom sedení s takou suverenitou udržať autíčko. Skúsime ešte loptičku a lietadlo, no...“

Zasekol sa a vypleštil oči na monitor. Autíčko prešlo do ľavého pruhu a tvrdohlavo sa držalo v protismere. Zrazu sa prekoprclo a začalo sa gúľať po ceste. Kristián sa potichu zasmial, autíčko posledný raz poskočilo a vybuchlo.

Doktor Krivý vyzeral, akoby aj on potreboval pomoc odborníka. Znervóznela som. „Čo sa deje?“ chcela som vedieť.

„Ahm,“ vysvetlil doktor a až po trikrát zopakovanej žiadosti o priblíženie zo seba vychrlil: „To nie je možné, to musí byť porucha programu! Nemôže,“ opravil sám seba. Otočil sa ku mne a takmer kričal: „Chápete to? To nie je možné. Ten program vylučuje, aby autíčko išlo rovno v ľavom pruhu. A je tam zadefinovaná iba jeho jediná podoba!“

„Nechcete mi to vysvetliť?“ zvýšila som hlas. Bála som sa.

„Je vylúčené, aby sa v tom programe autíčko otáčalo a vybuchovalo. Boli sme svedkami nemožného! Kristián, ako si to urobil?“ otočil sa na moju ratolesť, ktorá však iba pokrčila plecami a nehodlala sa tejto téme ďalej venovať.

„Kristián, prosím ťa, musel si to nejako urobiť ty...“

„Ja neviem,“ mykol plecom. Krivý sa opäť otočil na mňa a oči mu žiarili ešte viac, než tie nevkusné okuliare: „To robí Kristián! Neuveriteľné!“

„Chcete mi povedať, že nie je normálny?“ vykrikla som.

„Pravdaže nie je normálny!“ odvetil rovnakým tónom Krivý, až potom si všimol, ako to na mňa zapôsobilo: „Prepáčte, nemyslel som to tak. Kristián je výnimočný,“ zdvihol prst. No to si mi povedal prevratnú novinku, pomyslela som si, ale v tej chvíli lekár položil otázku, ktorá ma nemilosrdne vrátila do reality. Či skôr nerealitu.

„Nevšimli ste si niečo nezvyčajné v byte - trebárs rozbité poháre, samovoľne sa zapínajúce spotrebiče, padajúce predmety...?“

Večer som Dodovi s plačom vyrozprávala, že ten poltergeist má podobu nášho syna a ako to vyzerá, ešte dokáže aj onakvejšie veci. Dodo ma následne dorazil: „Myslel som si, že to vieš...“

„Viem? Ja? A odkiaľ?“ vybuchla som, keď som sa spamätala.

Až neskôr, keď sme uložili poltergeista do postele, mi Dodo takmer nechotne povedal: „Moja babička nikdy nepotrebovala diaľkové ovládanie na televízor. Okná a dvere v jej byte sa zatvárali samé. Rozsvецovala a zhasínala si svetlá, a to sa k nim ani nepriblížila.“

Ostala som civieť. „Prečo si mi to nepovedal?“ zrúkla som. Pokrčil plecami. „Asi by si mi neverila,“ povedal. „Veď ja som si tiež sám musel všimnúť, že tvoj brat veští a má predtuchy,“ obvinil ma.

„Panebože,“ zaúpela som. „Nejako to máme obaja v rodine.“

„A tie gény sa teraz spojili,“ prikývol Dodo. „Neboj sa, nič sa nedeje. Hlavne, že už vieme, komu máme naplieskať na zadok, keď zase ráno o štvrtej zapne televízor.“

„Jasné, nič sa nedeje,“ vzdala som sa, ale moja nálada sa nijako nezlepšovala. Ani nebol dôvod, keďže napriek môjmu zaprisahávaniu to Krivý nevydržal a niekomu to vykránil. Až potom nastalo peklo. Kristiánovi prišlo predvolanie na vyšetrenie do nemocnice, bohvieprečo vojenskej. Nemala som rada vojakov, obzvlášť po tom, čo mi niektorý z nich zastrelil brata. Spravodajstvo z neustále sa zhoršujúcej situácie na východnej hranici som zo zásady vypínala. Chcela som ten papier roztrhať,

alebo ním vyložiť dno smetiaka, ale Dodo ma zarazil: „Neblázni. Prišli by si po neho.“

„Kto?“ naježila som sa. Nevedela som si predstaviť nikoho, kto by mi vzal Kristiána bez toho, aby pri tom prišiel o život. Dodo len pokrčil plecami a vyhútal obranu.

Vo vojenskej nemocnici som vyrobila výstup hysterickkej matky (no, nehrala som to), ktorá trvá na tom, že musí byť pri vyšetreniach svojho syna. Mali ste ich vidieť, zelené mozgy! Armáda chlapov, ktorí by ubránili okresné mesto, a ja som im dala zabráť, že sa ešte dva dni potili. Ale boli v presile. Z ničoho nič mi oznámili, že mám ísť domov a Kristiána si na pár dní nechajú. Už len potom sa zo mňa stala fúria. V istej chvíli ma Dodo schmatol a takmer odvliekol von. Neviem, čo si všimol, ale bledý bol dosť a odmietal mi čokoľvek vysvetliť. Nevidali, zľakol sa nejakej zbrane?

Príchod domov bol príšerný. Byt, z ktorého Kristián nikdy nechýbal, zrazu načisto ohluchol. Prestalo strašiť. Sedeli sme s Dodom v úplnej tme v obývačke a na mňa padla depresia. Z ničoho nič do tej tmy zažiaril televízor. Neschopní slova sme si pozreli večerníček a televízor sa vypol. Až potom som sa mohla rozplakať. Ten Kristiánov pozdrav bol pekný, ale nepotešil ma.

Na druhý deň sme utekali do nemocnice za ním. Tí zelení bastardi nás nechali dve hodiny čakať. Bolo mi to jedno. Kristián bol bledý, unavený a málovravný. Nehovoril nič o tých vyšetreniach, len utrúsil, že hrať sa mohol aj doma. Neboli sme s ním ani štvrt'hodinu. Hrdinsky zadržávajúc plač nám povedal, aby sme si s ním pozreli večerníček. Čo sme aj urobili. Sedeli sme v obývačke, Kristián nám z diaľky zapol televízor a ústami hlásateľky na záver poprial dobrú noc. Ja som plač nezadržievala. A takto to išlo príliš dlho na to, aby sa to dalo prežiť. V nemocnici som si opäť trochu zazúrila, keď som sa dožadovала, aby mi vrátili syna. Dívali sa cezo mňa, akoby som bola bezvýznamná tlaková niž.

A potom to prišlo. Jedného dňa, keď sme zase raz išli za Kristiánom, nás nenechali čakať. Nepáčilo sa mi to. Ich pevným časom bolo jeden a pol hodiny a po pätnástich minútach s Kristiánom nás rozohnali. Teraz do čakárne, kde sme už poznali každú puklinu v stene, ani nie po desiatich minútach vošiel lekár.

„Mám pre vás zlú správu,“ povedal sústrastne a podo mnou sa podlomili kolená. „V laboratóriu sme mali nehodu, nečakaný výboj elektrického prúdu... Váš syn to neprežil... Je mi to ľúto...“

„Čo?!“ skríkla som, pretože sa mi zdalo, že som sa ocitla v nejakom filme, v ktorom nemám čo robiť.



Lekár mi to zopakoval a ja som opäť zdivočela. Posadla ma zúrivosť, nič viac. „Ja ho chcem vidieť!“

„Prepáčte, to nie je možné,“ zaspätkoval lekár. „Viete, ten výboj, ako by som to... Bol príliš silný, zahynuli pri ňom dvaja ďalší lekári a sestra... Mali sme požiar...“

„CHCEM-HO-VIDIEŤ!!!“

„Nemôžete!“ vydýchol navidomoči zdesený lekár. „Ešte... ešte sme ich nevyniesli. Tá horúčava roztavila všetky plasty, roztavila kov... Aj ich,“ dodal.

Neviem, čo sa dialo potom, a Doda som sa na to nikdy nepýtala. Zrazu sme len sedeli doma, Dodo vyzeral ako stará mátoha, obaja zabalení do deky a neschopní slova alebo pohybu. Kristián bol mŕtvy. Kristián bol mŕtvy. Nie, nedochádzalo mi to. Niečo ma odpojilo od života a plávala som v úplnej tme. Ako keď vám odtrhne nohu, najprv nič necítite, ale tá bolesť potom...

Rakvu nám dali zazváranú a bola podozrivo ľahká. Obaja zarmútení svokrovia trvali na kare. Nikdy nezabudnem na pohľad v očiach mojej mamy, ktorá vošla do kuchyne a našla nás s Dodom, ako sa zvíjame na stoličke od krčovitého rehotu. Zrejme si povedala, že to je hystéria a radšej sa vytratila.

Nemala ani potuchy, že v ten večer, keď sme sa vrátili z nemocnice, sa ako obvykle rozžiaril televízor a dívali sme sa na večerníček. Takmer sme zošaleli. Po počiatočnom šoku ma obliala neskutočná úľava. Akoby si stovky rokov zhrbený človek zrazu mohol slobodne vystrieť chrbát.

„On žije!“ opakovala som stále dokola, Dodo sa chrapľavo smial, obom nám tiekli slzy z očí, objímali sme sa, smiali a plakali. „Prečo nám povedali, že zomrel? Prečo mi to urobili?“ prehodila som preskakujúcu platňu na ďalšiu drážku. Dodo sa s idiotickým úsmevom díval na televízor, ktorý zrazu začal prehadzovať kanály.

Spravodajstvo z východnej hranice. Spravodajstvo z východnej hranice. A ešte raz spravodajstvo z východnej hranice. Bola by som to okamžite vyplá, ale zdalo sa mi, že ak tú bedňu zhasnem, pretrhne sa jediné puto, jediný dôkaz, že je Kristián nažive.

„Vidíš?“ ukázal Dodo na stovky ranených a mŕtvych. „Preto.“

Vôbec som nechápala, čo môže mať tá prekliata hranica spoločné s mojím poltergeistom. Dodo sa prestal usmievať. „Vojenská nemocnica,“ povedal si ešte sám pre seba a nato sa konečne pustil do svojej teórie. On má vždy nejakú teóriu. „Chcú si ho vychovať, aby im tam spravil poriadky.“

Vieš si predstaviť, aké veci dokáže, keď zapne televízor dvadsať kilometrov vzdialený? Chcú mať z neho zbraň!“

„Ale prečo nám povedali, že zomrel?“ trvala som na svojom. Dodo pokrčil plecami. „Asi ho chcú utajiť. Vlastne máme šťastie, že nás nezabili. Nik o ňom nemá vedieť... Tajná zbraň...“

A zrazu som pár vecí pochopila. Stačilo si spomenúť na Janka. Trochu sa mi podlomili kolená, chcela som to Dodovi vysvetliť, ale napokon som si iba sadla a trochu skormútene uzavrela: „Keby Kristián chcel, už je doma. Vieš čo, myslím si, že ho naozaj chcú poslať na východnú hranicu a on tam skutočne pôjde. A dám krk na to, že tam urobí poriadky - ale po svojom.“

Spravodajstvo z východnej hranice od tých čias sledujem pravidelne. Zatiaľ sa nič nedeje, ale niečo sa raz musí stať. Viem to. Myslím na to zakaždým, keď si s Dodom pozeráme večerníček.

# Otče náš

*Pater noster qui es in caelis sanctificetur nomen tuum adveniat regnum tuum fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra panem nostrum quotidianum da nobis hodie et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris et ne nos inducas in tentationem sed libera nos a malo amen*

\*

Nebol dôvod sa domnievať, že Boh sa nad Kemom a jeho otcom zmiluje a obíde ich to, čo ešte nikdy nikoho neobišlo, ale otec predsa len dúfal. Od synových dvanástych narodenín každý deň, keď prišiel v zdraví domov zo školy a zdravý do nej na druhý deň odišiel, otec bol Bohu vďačný. Dni ubiehali, menili sa na týždne, mesiace a roky. Rok. Kemo mal takmer presne trinásť a pol roka, keď sa ráno zobudil s neznesiteľnými bolesťami v kĺboch, kostiach, svaloch.

Znášal to hrdinsky a to jeho otca ešte viac desilo. Keby plakal, vždy tu bola nádej, že to nie je nič, len letmá a bezvýznamná viróza. Ale on zaryto mlčal, biely ako duch a zatínal zuby, sám tušil, že jeho detstvo sa končilo. No nemohol ani len tušiť, za akú cenu sa končí a či sa náhodou neskončí namiesto detstva jeho život. Otec ho potajomky sledoval a niečo si pre seba hovoril. Modlil sa, aj keď nevedel, o čo má Všemohúceho prosiť, vysielal k nemu len neartikulované výkriky strachu a bolesti.

K večeru sa Kemovi začala vracat' farba, vstal a ešte namáhavo chodil po byte. Horúčka mu klesla, ale na priamu otázku odpovedal po pravde, že sa cíti, akoby ho niekto dva dni v kuse naťahoval na škripec.

V noci sa opäť prehadzoval na posteli a bolo počuť jeho ťažký dych a dokonca občasné zaškripanie zubov. Otec mu takmer násilím vnútil tabletku na spanie, čo mu dal zať, ale nikdy ich nikto nepoužil. Až teraz otec, ospravedlňujúc sa pred Pánom za vzopretie sa Jeho vôli. Kemo podľahol chemickému násiliu a otec vyšiel z obytnej bunky, nepokojne, roztržito blúdil po Komplexe.

\*

*ave maria gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus ventris tui jesus sancta maria mater dei ora pro nobis peccatoribus nunc et in hora mortis nostrae amen*

\*

Prešiel cez bludisko stien z umelého mramoru, míňajúc jednotlivé dosky kolumbária. Nezniesol pomyslenie, že by jeho žena ležala v rade urien podobnom budovám Komplexu zvonka, radšej ochotne vysolil nehoráznu čiastku za zvýšené miesto na dlážke. Onedlho sa k nej pripojí aj on. Možno.

Kľakol si k doske, na ktorej bolo zdanlivo nedbanlivo vyryté jej meno a zopál ruky. No akokoľvek sa chcel modliť, z úst mu vychádzala drmolivá, nemelodická ozvena jeho myšlienok: „Martha, miláčik, predsa je to tu. Kemo je na rade, drahá, božemôj, predsa len! Aj tak sme to potiahli o dva roky dlhšie, než pri Tani. Martha, mala si silu, obrovskú silu a ja som nevedel, či chcem, aby si to zvládla, alebo by som si radšej želal tvoje zlyhanie. Nikdy by si si to neodpustila, ja viem. Mám pochybnosti, Martha. Kemo je taký krehký, taký neduživý! Náš Pán možno bude chcieť jeho, budem to mať omnoho ťažšie, Tana bola silná, zdravá, ale Kemo... Martha, kiež by mi bolo súdené zomrieť za Tanu a ty by si sa dnes bila za Kema. Som slabý, vždy si bola silnejšia, áno, priznávam to, a vykričím to celému svetu! Martha, daj, aby sme sa stretli, daj, nech Kemo neumrie!”

Pohyboval perami, ale hlas z nich nevyšiel. Telom rytmicky kýval dopredu a dozadu ako nejaký sektár pri litánii. Nakoniec, úplne vyčerpaný, oprel si čelo o studený kameň a hodnú chvíľu tak zotrval. Napokon sa namáhavo zdvihol a odišiel.

Všetko mu krúžilo hlavou v zlomyseľnom tanci bosoriek a zanechávalo za sebou krvavé škrabance. Bezhlavo pobehoval po najnebezpečnejších a najchudobnejších štvrtiach Komplexu. Nebál sa okradnutia, nemal nič. Mohol sa báť zabitia, svoj život teraz potreboval, ale neprišlo mu to na um.

\*

*in nomine patris et filii et spiritus sancti amen*

\*

Ošarpané, doškriabané a dokopané dvere ho vpustili do kostolíka, ktorý nikdy netrpel vysokou návštevnosťou, no on doň chodil pravidelne. Nohy sa mu podlomili pred oltárom, padol na kolená a zbabelo, vykrúcačsky sa modlil. Slová sa však zlievali do pocitu strachu, lepkavého, odporného strachu. Kútikom oka zachytil kurvu z dokov, ako sa vyšmykla zo spovednice a v chvíľkovej skrúsenosti pristúpila k oltáru, trikrát pobozkala lem obrusu, ktorý pokrýval stôl, obrátila oči stĺpkom, sklonila hlavu a začala sa vášnivo, naliehavo modliť niekoľkokrát otčenáš, niekoľkokrát zdravas, niekoľkokrát verímvboga.

Bridila sa mu. Klamala Najvyššieho. Odopierala si deti, žoldnierom z nákladných lodí a zvrhlým vojakom navliekala podviazané krysie črevá,

alebo ich ukájala ústami. Kuriev sa štítily všetci. Robotníci a piloti lodí ich služby vyhl'adávali, vojaci sa šli za nimi zdvievť, všetci si ochotne nasadili potkanie črevá, len aby mohli ukojiť svoj nízky pud, aby oklamali Všemohúceho. Plytvali svoje semeno mimo ženského tela (ako Onana, ktorého Boh za to aj trestom hrozným zasiahol). Pri dlhých cestách bez žien sa dopúšťali hriechov sami na sebe alebo dokonca medzi sebou. Otec nepochyboval, že Pán ich vidí a oni nedokážu v ten pravý čas darovať život svojim deťom, zlyhajú, lebo myslia na seba, myslia na svoje nízke pudy, na hriešnu rozkoš, ktorou im Satan mámi zmysly.

Vstal a zreteľne jej dávajúc najavo svoje opovrhnutie odišiel do spovednice. Otec Theodorus v nej ešte sedel, zrejme ho videl a čakal na neho. Ich pravidelný dialóg sa znovu opakoval, sám si nevedomoval, nakoľko sa to stalo zvykom. No tentoraz zúfalo potreboval radu otca Theodora, radu, povzbudenie muža, ktorého cnostná chudoba, prirodzená dôstojnosť a česť predurčovali na ozajstné uctievanie. Len svojím zjavom, púhym pohľadom svojich očí širil pokoj a keď prehovoril, samo Božie slovo sa rinulo z jeho úst a otec zbožne načúval.

„Otče, trápi ma môj syn. Náš Pán si na nás spomenul a podrobuje nás skúške.“

„Všetci ňou prejdú, tak či onak,“ ozvalo sa z druhej strany.

„Viem, otče. Trápi ma slabosť. Nevieť, či obstojím pred Pánom.“

„Sám ti dá silu.“

„Bojím sa.“

„Dôveruj Mu.“

„Jemu verím, nedôverujem sebe.“

„Premôž diabla, synu. Skrz vlastnú pýchu sme najzraniteľnejší a ak nezahubíš svoju pýchu, zabiješ svojho syna. Tu ti nepomôže klamanie seba a klamanie Pána. Sám dobre vieš, že Pán vidí jasne do najtemnejších zákutí tvojej duše a ak nevyženieš pýchu a sebecko zo svojej mysle, doplatí na to tvoja krv a ty sám sa po zvyšok svojich dní budeš umárat' v mukách.“

„Moja žena... Moja žena vravela, že zachovať pri živote dieťa si vyžaduje ju celú, všetku jej lásku a rúhala sa, že Pán s tým nemá nič spoločné.“

„Zachránila svoje dieťa?“

„Zachránila.“

„Dala mu život dvakrát, sama povedala, že ho spasila svojou láskou a všetka láska pochádza od Najvyššieho. Nech dala druhý raz svojmu dieťaťu život akoukoľvek silou, všeka pochádza od Pána a On sa dotkol dieťaťa a umožnil vymeniť jej život za jeho.“

„Nečakala v pokore. Ona bojovala.”

„No bola to svätá vojna. Až príde čas, nespoliehaj sa na slová. Nespoliehaj sa na papierové modlitby. Vlož všetku silu, ktorú ti Pán dal, do zničenia pýchy a v pokore alebo hoci aj v boji daj svoj život synovi. Zrod' ho druhý raz a zomri spokojný, lebo si splnil Božiu vôľu. Rodičia dávajú život deťom dvakrát a sami hynú a tak je to správne. Lebo len tí, ktorí dosiahli pokory a odovzdali sa celou dušou, dôjdu spasenia.”

\*

*gloria patri et filio et spiritui sancto sicut erat in principio et nunc et semper et saecula saeculorum amen*

\*

Doma ho čakala Tana. Pevne zaťaté pery prezrádzali, že si uvedomila všetko. Sama odierala z kože vari poldruha metra veľkého potkana.

„Kemo potrebuje dobrú polievku,” vyhlásila zarputilo. „Vždy, keď sme boli chorí, mama nám varila polievku,” dodala a črty tváre jej ešte viac stvrdli. Posadil sa a sledoval ju. Pevná, zdravá žena. Jeho dcéra, ktorej život vykúpila Martha. Mocnými rukami šikovne pitvala krysu. „Nio ju ulovil včera. Akurát jej odrástli mláďatá. Pár ich chytil a doniesol,” neodpustila si príležitosť zaryť do otca. Pred svadbou jej opakoval ako nekonečnú litániu svoje pochybnosti o Niovi. Iste, je liečiteľ, ale to je všetko? Má mäkkú povahu a navyše je podľa všetkého neverec. Dá život ich dieťaťu? Bude mať dosť sily?

„Kemo nie je chorý,” zmietol zo stola hroziacu hádku. Ruky sa jej zachveli. Áno, tak veľmi sa chcela utiahnuť do bezpečia ich zvyčajných, nič neriešiacich škriepok! Vždy mal pocit, že ho z niečoho obviňuje. Možno mu zazlievala, že život jej dala matka a nie on. Vari na tom záležalo? Nieкто musel dať život aj Kemovi! Bola vari matka natoľko silná a pri Tani by stačil aj on? Dokázala by azda iba Martha dať svoj život Kemovi?

Nič nepovedala. Bez slova rozporcovala potkana, uvarila polievku a zvyšné mäso uložila do mrazničky.

Keď odchádzala, zastavil ju vo dverách: „Tana... Postaraj sa o Kema. A keď príde čas povedať mu pravdu o dávaní života... Spravíš to?”

Pomaly, slávnostne prikývla.

\*

*miseretur tui omnipotens deus et dimissis peccatis tuis perducatur te ad vitam aeternam amen*

\*

Kemo stratil vedomie na druhý deň večer a otec so slzami v očiach ďakoval Všemohúcemu, lebo predtým kričal od bolesti. Jasne čítal v jeho očiach túžbu zomrieť a oslobodiť sa z múk, no druhý raz sa neodvážil zmierniť mu bolesť niektorým z tých Niových práškov, čo sa priecili Božej podstate spánku; niekoľkokrát po nich sial, ale vždy stiahol ruku a plakal od bezmocnosti. Tak veľmi chcel synovi uľaviť, no nemohol. Brány sa otvoria, až keď zmučené telo podľahne únave a bolesti.

Jemne mu uchopil ruky do svojich a zavrel oči. Bože, buď mi nápomocný. Nedaj, aby toto dieťa tvoje zhynulo. Nedovoľ, aby som sa po celý svoj biedny život skrúcal v bolestiach a opovrhnutí svojej dcéry. Stoj pri ňom, chráň ho a vezmi si môj život za jeho.

Brány sa otvárali a otca vyľakalo, ako je Kemo vzdialený. Opatrne opúšťal telo, aby sa vydal za ním. Videl ho, ale stále mu unikal. Bože, pomôž mi! Je malý, nikdy ho nechytím!

Syn sa vzdáľoval a do ucha mu prísne zahrnel Theodorov hlas: „Dôveruj Mu! Vlož všetku svoju silu a bojuj! Znič pýchu a v pokore daj svoj život za jeho!”

Otca prepadala panika. Kemo sa stále vzdáľoval, jeho ubolená, dobitá duša sa zaceľovala, bolesť mizla a Kemo nachádzal pokoj.

„Nie!” vyslal ostrý úder, aby ho zasial a prinútil držať sa ho, ale Kemo sa len trochu zakolísal a ďalej postupoval preč.

Ktosi sa mu dotkol ramena. „Otec?”

„Tana, pomôž mi!”

„Neboj sa. Zvládneme to.”

„On umiera!”

„Sústred sa. Nechceš predsa, aby umrel.”

„Nechcem!”

„Dáš svoj život za jeho?”

„Bojím sa.”

„Smrti?”

„Áno...”

„Tam je. Vidíš ju? Môžeš sa jej dotknúť. Berie ti syna a mne brata. Nedovoľ jej to!”

„Čo mám robiť?”

„Ponúkni sa jej. Všetko, čo v tebe je, daj Kemovi. Ona ide vždy za slabším.”

Cítil vo svojom tele prúdy sladkých, ale i páľčivých strieborných potôčikov. „Tak,” počul Tanu. „To je ono. Pošli mu ich. Daj mu ich všetky.”

„Nevidím ho, je neskoro!”

„Pokojne, otec. Nájdeš ho. Len ho nájdí.”

„Tam... tam je.”

Iskriace prúdy sa pomaly, nerozhodne pohli jedným smerom. Široká rieka sa stenčovala, ale tiekla čoraz rýchlejšie. Krútila sa mu hlava. Chcel to zastaviť, cítil, ako z neho uniká život. Tana mu stisla rameno. „Už je to skoro za nami, otec. Všetko, daj mu všetko.”

Zrazu bol prázdny. V diaľke sa čosi rozsvetcovalo. Kemo sa blížil, živý otcovým životom. Minuli sa a otca vzápätí ovanul studený, zatuchnutý vzduch ako z pivnice. Zoslabnutý pocítil, ako padá...

„Otec!” začul vyľakaný Kemov hlas. Otvoril oči. Jeho syn ho dvíhal zo zeme. Sťažka sa posadil a oči upieral na Tanu. Sedela na posteli, kľčovito vystretá, bledá a vyčerpaná. Len oči jej horeli. Zmätený Kemo sa striedavo díval na oboch a ničomu nerozumel.

Otec sa zatackal, neudržal sa na nohách. Kemo ho rýchlo uložil do postele a starostlivo prikryl: „Čo sa stalo? Nie je ti dobre?”

„To... nič,” dostal zo seba.

„Dones z kuchyne trochu polievky,” povedala Tana bratovi. „Mama vravievala, že na každú chorobu je najlepšia dobrá potkania polievka,” usmiala sa. Kemo vyšiel do kuchyne.

„Ďakujem,” povedal otec. Tana mu uhladila prikrývku a pobožkala ho na čelo. „Spi,” povedala. „Musíš si oddýchnuť.” Stisol jej ruku.

Zavrel oči a pokojne dýchal.

\*

*requiem aeternam dona eis domine et lux perpetua luceat eis  
requiescant in pace amen*



# Výstrednosti

S večerou som kvôli tým prekliatym rukám trochu meškal a presviedčal som sa, že to nevádi, aj keď Roman chodil vždy načas. Dal si na tom záležať. Tak aj teraz. Sotva v rádiu, ktoré bezmocne chrčalo na parapete, odpípalo šesť hodín, ozval sa zvonček pri dverách. Ten chlapec má asi atómové hodiny a premiestňuje sa tiež nejakým vynálezom, hovoril som si, kým som vypol tranzistorák a zároveň si sťahoval zásteru. Večera sem, večera tam, otec v zástere pôsobí v každom prípade komicky.

„Ahoj,“ usmial sa.

„No ahoj, poď ďalej, čo zvoníš, veď si tu doma,“ hrešil som ho láskavo, kým vošiel.

Zavrtel hlavou: „Neviem si na to zvyknúť, som už dlho z domu.“

„Tri roky, Romanko, tri roky,“ povzdychol som si. „Posaď sa, ešte to chvíľu potrvá, tie zemiaky mi trvali trochu dlhšie,“ viedol som ho do kuchyne.

„Nemám ti pomôcť?“ ponúkol sa.

„Nie, už sa to len dovára.“

„Zemiaky?“ vrátil sa o vetu ďalej. „Bolia ťa ruky?“

„Hm, ale kdeže, len vieš, trochu sa... ťažšie hýbu, asi som trochu zanedbal rehabilitáciu,“ zahováral som.

Romanovi medzi obočím naskočila krátka ryha. „Keď budeš tými rukami škriabať zemiaky, to ti príliš nepomôže. Pokojne by som si dal aj ryžu, oci, vážne mi neprekáža,“ karhal ma pre zmenu on.

„Ale ja viem,“ tíšil som ho.

„Ako sa má Anita?“ zmenil som tému. Zafungovalo. Romanovi sa o nej ťažko hovorilo, mal pocit, že by sa so mnou nemal o nej rozprávať.

„Hm, ide to,“ povedal napokon. „Kúpili sme si televízor.“

„Ale? Tuším si hovoril, že ťa telka nebaví.“ Ďobol som vidličkou do zemiakov. Boli akurát, tak som ich odstavil a začal naberať na taniere.

„Mňa nebaví, ale Anita hovorí, že chce raz za čas vypnúť a dívať sa na blbé filmy a blbé seriály.“

„Aby si na to príliš nezvykla,“ položil som pred neho tanier.

„Asi sa s tým nedá nič robiť,“ pokrčil plecami pobavene, ale naozaj v tom bol kus rezignácie.

„Tvoju matku to postihlo tiež. Pozerala televízor, a zrazu prestala čítať. Stále dokola tie seriály, filmy, správy... Nečudujem sa jej. Stále v tom kolotoči... A ty si bol mimoriadne živé dieťa, skôr by ustriehla mravenisko, ako teba,“ zasmial som sa trochu nasilu. Pozreli sme na seba ponad paru stúpajúcu z tanierov. „Znie to, akoby sa o teba starala iba ona. Mám pocit, že to bolo tak,“ povedal som ospravedlňujúco.

Roman zaprotestoval. „Ale prosím ťa... Nieкто nás predsa musel živiť.“  
„Jedz, vychladne ti to.“

Chvíľu sa rozprávali len cinkoty lyžíc. „Chýba mi,“ prerušil som ticho.

Zdvihol oči. „Mama?“ spýtal sa pre istotu. Prikývol som, ale viac som tú tému nerozoberal. Viem, že mu bolo proti srsti, keď som o nej hovoril. Ničím to nedal najavo, ale vycítil som to. Už som ho predsa len poznal.

Konverzácia sa už ďalších nepríjemných bodov nedotkla, stručne sme prebrali všeobecné javy ako počasie, zvyšovanie cien, politike sme sa vyhli. Keď sme dojedli, zabránil som mu v umývaní riadu, aj keď ma ruky začínali pobolievať, a položil pred neho popolník. „Vyjdem na balkón,“ dvíhal sa, ale posadil som ho späť: „Je teplo, nechám otvorené okno. Tvoja jedna cigareta ma nezabije.“

„Vieš, že mám skoro až nepríjemný pocit, keď si pred tebou zapálím?“

„Si dospelý inteligentný človek, čo ti budem robiť prednášku o škodlivosti tabaku? Keď na to príde, prestaneš aj sám. Keď nie, tak sa môžem aj na hlavu postaviť,“ mávol som rukou. Uzanalivo sa zasmial a pripálil si.

Otvoril som okno a posadil sa oproti nemu. „Ako v práci?“

Povzdychol si, akoby chcel povedať *A už je to tu*. „Musíme to preberať?“

„Zaujíma ma to.“

„Nerád o tom hovorím,“ zašomral.

„Prosím ťa. Chcem vedieť, čo robíš.“

„Veď vieš.“

„No tak.“

Opäť povzdych. „No... tento mesiac je to celkom normálka. Bežná klientela. Podnikateľky, podnikatelia. Tlmočenie, hviezdny úsmev, nosenie vecí... Program pokračuje v hoteli.“ Prudko vydýchol dym. „Veď vieš,“ obrátil sa na mňa trochu obviňujúco.

Chlácholivo som sa naňho usmial: „No hej. Neboli žiadne...“ hľadal som chvíľu aspoň trochu vhodné slovo, „...*výstrednosti*?“

„Vždy sú nejaké *výstrednosti*,“ odvetil sucho. Naklonil som hlavu, čím som mu chcel naznačiť, aby pokračoval. „Väčšinou bičičky, koža, putá

a mám im rozkazovať. Už to pomaly ani neberiem ako *výstrednosť*. No, minulý týždeň jedna ženská chcela, aby som ju nútil robiť večeru. Mal si ju vidieť. Schopná, energická, emancipovaná... A v tom svojom byte za päť miliónov si opásala zásterku a musel som ju biť po holom zadku varechou.“

Ticho.

„Pravdou je, že ženy chcú väčšinou romantiku. Vieš, ruža na privítanie, drahá reštaurácia, romantika... A noc vyplnená ešte väčšou romantikou. Je to ale lepšie, ako robiť striptíz na nejakom dámskom večierku. Tam tie ženské úplne stratia rozum, jačia ako bláznivé, zakrývajú si oči a vreštia ešte viac,“ uškrnul sa.

„Ty ešte robíš striptíz?“ nadvihol som obočie.

„Ale nie. Už dávno nie, veď som ti hovoril,“ zadusil cigaretu. Potriasol hlavou. „Mám aj klienta, ktorý zase chce byť romantický, rozmaznávať ma, nosiť mi raňajky do postele, chcel, aby som s ním ostal... Dočerta,“ zakľal a stíchol.

Vstal som a zavrel okno.

Pokračoval s predstieranou veselosťou. „Ale chceš počuť naozaj nejakú *výstrednosť*? To som ti ešte nehovoril. Manželský pár. To už ani neviem pomenovať, čo to tam vlastne stvárali. Pani manželka predstierala, že je chlap. Zazipovaná v koži a opásaný mala vibrátor. Jej muž sa plazil po zemi, no a tak ďalej,“ zakončil stručne.

„Panebože, ani mi nehovor, čo chceli od teba.“

„Veď hovorím, *výstrednosť*. Mal som chodiť okolo nich, fotografovať a vydávať im príkazy, čo majú robiť. Napísali mi ich na papier. Ja som vydával príkazy jej, ona jemu a on sa tam plazil po štyroch a štekal, keď na to prišiel rad,“ zasmial sa. „Našťastie to bolo všetko. Keby ma do toho chceli nejako zapojiť, no neviem,“ pokrútil hlavou. „Som zvyknutý na kadečo, ale fakt si neviem predstaviť, ako by som *hento* zvládol. Aj keď, sú aj *horšie* veci. Nechutnosti.“

„Nechutnosti?“ spýtal som sa s obavami.

„Na to mám kolegov, neboj sa. Všetci sme si určili, čo robíme, a čo nie. Klienti musia vopred presne zadať svoje požiadavky, aby sme sa vyhli nepríjemným situáciám. No a máme dodržiavať stopercentnú diskretnosť, a ja ti tu o svojich klientoch rozprávam siahodlhé príbehy.“

„Neboj sa. Som stopercentne diskretný,“ zasmial som sa a on tiež.

Zrazu len povedal, z ničoho nič: „Končím s tým.“

Prekvapene som zdvihol hlavu: „Čože?“

„Zdá sa mi, že Anite to už začína prekážať. Povedal som jej hneď, čím sa živím, nevadilo jej to... Ale myslím, že už áno. Mne by tiež vadilo, keby

to robila ona. Ono to vyzerá, že ak sa niečím podobným živí chlap, je to iné... Ale myslím, že nie. Chápem ju.“

Vyzeral neuveriteľne bezbranný, akoby práve vykladal neznámemu človeku celé svoje vnútro. Rozumel som tomu. Len ma to trochu prekvapilo. Že ja nemám nikoho iného, to je vlastne normálne. Ale ani on?

„Aha. To je dobre. Jednak, že jej to vadí, jednak, že si si to všimol a chceš sa tým zaoberať,“ uvažoval som. Potešilo ma, že sa mi zdôveril. Akoby v našom vzťahu padlo ďalšie tabu.

„Horšie je, že neviem, čo budem robiť,“ predniesol ďalší problém. Vstal a napustil si vodu do pohára.

„Si vyučený automechanik, môžeš ešte stále slušne zarobiť,“ pripomenul som mu.

„Ale ja...“ Nesadol si naspäť, nepokojne chodil po kuchyni. „Vieš, za ten čas... Ono môžeš hovoriť, že na túto robotu stačí iba dobre vyzeráť a byť trochu herec, ale nemôžeš byť tupý. Naopak. Musel som začať strašne veľa čítať, sledovať dianie okolo seba. Aj Anita mi veľmi pomohla. Aj ty,“ pozrel na mňa.

„Ty si nikdy nebol hlúpy, Romanko,“ zavrtel som hlavou. Zhlboka sa nadýchol, akoby chcel niečo povedať, ale rozmyslel si to.

„A vieš, pomohli mi aj *oni*. Najmä ten... Ale áno, *budem* o ňom hovoriť. Je to starší pán, ktorý sa o mňa chce starať. Bráva ma hore-dolu so sebou, rozprávame sa, núti ma rozmýšľať... Je fajn.“

„Nepočúva sa mi to dobre,“ prerušil som ho strmo.

„Tak prečo stále po mne chceš, aby som ti o *nich* rozprával?“ vyrútil sa na mňa.

Mal som pocit, že sa zmenšujem. „Lebo chcem, aby si videl, že nech robíš čokoľvek, tak ťa podporujem. A chcem o tebe vedieť viac. Predtým... Mám pocit, že sme sa vlastne nepoznali. Je dosť vecí, ktoré ti ešte musím povedať. A asi aj ty by si mi možno chcel niečo povedať, čo si *predtým* nestihol...“ hlas sa mi zadrhol. Rúcalo sa to. Rúcalo...

„Napríklad, že si vlastne celkom fajn otec?“ Zavrel som oči a čakal som posledný úder. A ten prišiel. „Ale to predsa *ja* nemôžem vedieť.“

Ticho hučalo ako Niagarské vodopády. A v tej besniacej vode plávali moje trosky. „Pokazil si to... Celé si to pokazil,“ zahorekoval som.

Ako stál, váhavo mi položil ruku na plece: „Povedal som ti, že končím. A myslím to vážne. Aj keď ma platia dobre. Aj keď mi *ty* platíš dobre. Za tie dva roky som si na teba zvykol a viem si predstaviť, čo to pre teba asi znamená. Preto ti to hovorím. Nechcem len zrazu zmiznúť.“

Bolo to horšie, ako čokoľvek predtým.

„Pozri,“ hovoril ďalej, „ja viem, že toto sa nerobí, porušujem tým všetky pravidlá mojej firmy... Ale skús ma brať ako *mňa*, nie ako svojho syna. Svojho *mŕtveho* syna.“

„On nie je...“ zaškriekal som pomätene.

„Je,“ povedal a stisol mi plece. „Ak chceš, pomôžem ti. Skús ma volať mojím menom.“

Zarputilo som potriasol hlavou.

Posadil sa oproti mne. „Doteraz si ma počúval ty. Teraz chcem počúvať ja teba. Čo sa mu stalo?“

Zvieral som päste, až ma pekelné rozboleli.

„Nič.“

„No tak...“

mlčal, kým som nezačal trhane, nesúvislo rozprávať. „*Roman* sa narodil neskoro, dlho sme sa snažili mať dieťa... Tvoja matka... *Jeho* matka ho milovala, bol naozaj vyčúrené dieťa... On... Pred tromi rokmi do auta, v ktorom sa viezol, ďalšie auto narazilo... Bol na mieste mŕtvy... *Roman bol mŕtvy*... *Jeho* matka ho neprežila ani o rok... Srdce...“

Sťažka som dýchal. Obišiel stôl a sadol si ku mne. „A preto si... zavolať do agentúry?“

Obliala ma červeň, hanbil som sa, akoby to už neboli dva roky, čo ku mne chodil práve on. „Zrazu som bol úplne sám. Je to asi smiešne... *Výstrednosť*.“

„Nie je.“

„Nebol som asi bohvieaký otec. Všetko sa malo upraviť neskôr, mali sme sa s Romanom postupne pochopiť, poodpúšťať si... Ale nestihli sme to.“

Prikývol, aj keď som to skôr vytušil, než videl.

„Aj mne to sprvu pripadalo smiešne a... trápne... Ale nejako som nevedel, čo mám robiť,“ skončil som už celkom pokojne.

Bolesť v rukách bola neznesiteľná. Vstal som a siahol som na chladničku, kde som mal lieky. Zhltnol som jeden. Podal mi pohár vody.

„Je ti lepšie?“ spýtal sa po chvíli. Unavene som prikývol. „Lepšie mi už asi nebude,“ dodal som horko.

„Nemuselo to byť,“ povedal som po nekonečných minútach. Zahryzol si do pery a vstal. „Asi to bolo naozaj trochu bezohľadné,“ pripustil. „Napokon, čo je ma do tvojho *skutočného* života. Ale keď končím...“ Zmlkol.

„Môj otec zomrel, keď som mal pätnásť,“ povedal potichu. Díval som sa na neho. Na to nebola odpoveď. „Tiež som mu nestačil kadečo povedať. A on asi tiež umieral s pocitom, že nebol bohvieaký otec.

S robotou končím a zbavujem sa toho neskutočného, čo som doteraz vždy hral. Romantika, trestajúceho pána, osobného asistenta... Alebo syna.“

Stál, evidentne na odchode. „Môžem niekedy prísť? Len tak. Nebudeme sa na nič hrať. Len sa porozprávať.“

Prikývol som.

Až keď odišiel, napadlo mi, že sa ho najbližšie musím opýtať, ako sa vlastne volá.

Bolesť v rukách do večera ustúpila.

# Sľub

Čas možno zahojí rany, ale tie nezmiznú. Obzvlášť niektoré. Keď o niekoho prídete, časom si zvyknete, možno si ešte nájdete aj náhradu, ale stále cítite, že vám čosi chýba. Možno skôr ktosi... A potom, v tom najnečakanejšom momente sa vám zrazu zjaví tá myšlienka, spomienka, na chvíľu zastanete, možno vám tvárou čosi prebehne, ale to najhoršie cítite vnútri, tam, kde nedovolíte nazerať druhým.

Presne toto mi prebehlo hlavou, zarovno s tým nepekným kľčom akejsi prázdnoty, v ten deň, keď sa skoro všetko pokazilo. Už od rána som bol akýsi namrzený, dcéra si to všimla, ale nekomentovala. Bolo prívetivé leto, aké sme už dávno nemali, buď panovali vražedné horúčavy, alebo upršané sychravo. Prijemné leto nebolo už ani nepamätám, o to lepšie teraz padlo. Ľudia v dedine boli tiež spokojní a vďační, čo bolo obzvlášť nečakané, keď si uvedomíte, že počasím ľuďom nevyhoviete, ani keby čo.

V ten deň teda napriek peknému počasiu a pokoju – boli prázdniny a ľudia kypeli zdravím – som namiesto dobrej a spokojnej nálady bol od rána mrzutý. Nie žeby som to okoliu dával pocítiť, ale dcéru neoklamem. Niekoľkokrát od rána na mňa ustarane pozrela, ale nič nehovorila. Popoludní som už išiel vyskočiť z kože, len tak, bezdôvodne. Vychytil som sa preto podvečer do lesa, že sa aspoň chôdzou unavím.

Asi tá myšlienka čakala už od rána, aby sa mohla vynoriť. Len tak zrazu vyplávala na svetlo, ako z tmavej studenej vody k hladine. Spomenul som si na svoju ženu, tak jasne, akoby som ju len pred chvíľou videl stáť pred sebou a iba som odvrátil zrak. Mal som ju na sietnici a zároveň mi vnútrom trhlo – *ona je preč!* Cítil som, ako sa mi tvár stiahla v grimase. Bola to len chvíľa, ale pomohlo mi to. Ten hnusný pocit zo spánkov sa začal pomaly, veľmi pomaly vytrácať. Vystrel som sa. Je to dobré, pochvaloval som si, iní potrebujú bežať do bezvedomia, alebo niečo zabiť, mne stačí, keď zjdem do lesa a nechám slzy, nech mi na chvíľu vyhrknu.

Dávala sa na mňa, napadlo mi zrazu. Tými tmavými očiskami. Nie smutne, len tak skúmavo, akoby ma odhadovala. Usmievala sa iba tak jemne, akoby to bola len pamiatka na úsmev. A ten skúmavý pohľad – čo mal znamenať?

Zastal som, aby som sa vydýchal. „Veď si ma poznala ako vlastnú dlaň,“ povedal som nahlas.

Spomienka už nebola taká živá, ale aj tak som stále musel myslieť na ten jej skúmavý pohľad. Akoby čakala, čo urobím.

Zvrtol som sa na návrat, keď som si všimol oškriabanú kôru na strome. Zamračil som sa. O tomto čase žeby vysoká? Alebo sa sem nebudaj zatúlal medveď? Pozrel som na kmeň a srdce sa mi znepokojene zachvelo. Na tento strom ktosi prednedávnom liezol – a nebol to medveď. Možno dokonca... vyvrátil som hlavu.

Spola schovaný v korune čupel chlapec a nedôverčivo si ma obzeral.

Založil som si ruky. „Pod' dolu!“

Ani sa nepohol.

„No pod' dolu. Ja ťa nezjem,“ odstúpil som trochu.

Rozhýbal sa neochotne, ale pochopil, že ja pod stromom vydržím dlhšie ako on na strome. Pomaly sa spúšťal a mne srdce opäť znepokojene poskočilo. Hore vyzeral malý, ale keď sa rozhýbal, došlo mi, že je takmer dospelý.

Zastal predo mnou a ostražito si ma premeriaval. Ja jeho tiež, ale snažil som sa, aby to nevyzeralo tak okato. Môj odhad sa potvrdil – mal jemné chlapčenské črty, ale mohol mať okolo osemnásť, vysoký bol ako ja, oblečený v zašpinených, ale celých džínsoch, tričku, na chrbte ošúchaný batoh, otlčené tenisky. Vlasy však mal zastrihnuté nakrátko, strnisko mu iba rašilo, takže nie je zd'aleka.

„Či si ty?“ snažil som sa o privetivý tón.

„Malkov. Od Chrochtína,“ odvetil neochotne.

Niečo mi to hovorilo. „Mladý Malko z vyšnej samoty?“ zaplo mi.

Vyvalil oči. „Vy ma poznáte?“ spýtal sa nedôverčivo a o krok ustúpil.

„Počul som o tebe. Stará Hakeľka ťa bola spomínala, keď sa tu niektorý raz zastavila. A čože ťa sem priviedlo?“

„Vybral som sa preč,“ povedal neochotne.

„Kam? A čo si z rodného domu zdupkal?“

„Možno sa ta vrátim...“ zašomral na pol úst.

„A kam ideš?“

Mykol plecom. „Len tak.“

Skryl som úsmev. „Toto sú trochu nebezpečné časy na vandrovku. Vari si sa len do mesta nevybral?“

„Možno aj do mesta,“ odsekol vzdorne.

Potriasol som hlavou. „To máš cestu na dva dni... Ak dôjdeš. A do mesta neradno chodiť. Načisto je vyrabované a divokí ľudia tam žijú.“

„Ja sa nebojím,“ vypol sa.



„Ja tiež nečakám, žeby som ťa naozaj zastavil. Nuž ale do najbližšej dediny to máš i tak na deň rezkej cesty. A v lese by som neostával, byť tebou.“

Mlčal.

„Nuž ale – pod’ so mnou. Na noc ťa prichýlim a zajtra môžeš ráno pokračovať. Aspoň mi čosi pomôžeš – a ja ti na cestu jedla pribalím. A dcéra sa tiež poteší, že nie len moju tvár uvidí po dlhom čase. Ja som sa vlastne nepredstavil – Tarábkom ma volajú a som tuná v Osade učiteľom, doktorom a čo príde. Možno aj ty si o mne už počul.“

Zapremýšľal, potom prikývol, ale nič nepovedal.

Bral som to ako súhlas, otočil som sa na cestu domov a bez obzerania som vykročil. Mladý Malko chvíľu oťáľal, ale potom sa vybral za mnou.

Spomenul som si na ten spýtavý pohľad svojej ženy a v duchu som sa opýtal: To si chcela vedieť? Či poskytnem prístrešie pocestnému?

Neodpovedala.

Aňa po matke zdedila iba tie oči, ale tvár mala po mne. Tuctovú tvár. Mala však vzácnejší dar, ktorý nemal len tak hocikto. A bolo len dobre, že nebola vychýrená krásavica. Kto by všetkých tých chalanov od domu odháňal. Stačí, že sa tam Jakub obšmietal, aj toho som radšej nevidel. Nebolo tam treba ďalších.

No, napadlo mi odrazu, jedného vediem so sebou. Zamračil som sa. Na toto si myslela? Obrátil som sa v duchu na manželku. Vediem našej dcére ženícha? To by si trochu prehnela, nezdá sa ti? Ja viem, že si vždy videla ďalej ako všetci ostatní, ale i tak sa mi zdá, že Aňa na to ešte nemá vek.

I keď, povzdychol som si, nezmenilo sa azda všetko? My tu, ďaleko od všetkého, sme svoj život len trochu poopravili – dane, alebo skôr výpalné strážam, už sa nedalo ísť do mesta, keď sme čosi potrebovali. Elektrina v drôtoch neprúdila, vrátili sme sa k spôsobu života našich predkov. Mali sme šťastie, že sme ešte vedeli ako a mali sme kde. Tí chudáci z miest, čo sa tak dôkladne odstrihli od svojich koreňov, že v zmenenej realite zahynuli. Alebo si vypestovali iný spôsob života. Ale s tým sme my nechceli mať nič spoločné. Preto sme aj platili strážam, aby cez priechodné cesty neprešla žiadna lúpežná banda. Mali sme síce výhodu, že Osada bola dôkladne schovaná v lesoch, ale dym nás hocikedy mohol prezradiť.

Boli sme na tom skrátka dobre tak, ako sa len dalo. Osada nebola taká veľká, aby sme si stačili sami, i keď sme sa snažili. No na nejaký ten výmenný obchod sme mali vždy okolité dediny.

A tento chalanisko opustil relatívne bezpečie dediny a ako blázon sa vydal do mesta. Dalo sa ho chápať, všetci sme boli raz mladí, a ja s deťmi a mládežníkmi prichádzam do kontaktu denne. V každom sa raz za čas rozhorela túžba vidieť svet, lákalo ho dobrodružstvo, možno túžba nájsť niečo ako poklad. Chlapci nechceli sedieť v relatívnom bezpečí dediny. Niektorí len túžili, niektorí aj odišli. Ako ten galgan Mlynárov. Vedel som, že to je jeden z tých, čo pôjdu a nič ich nezadrží. Aj moja žena to vedela, videl som ju, ako stojí pri ňom a tvári sa znepokojene. Hneď tie obavy preniesla aj na mňa.

Chlapčisko Mlynárovie sa teda zastaviť nedalo. Ale mal šťastie, vrátil sa. I keď bez ruky. V jeho očiach však bolo vidno väčšie a bolestnejšie straty. Osada si povedala, tak mu treba, ale on vedel svoje. Jeho oči ostareli a už nikdy nebol, ako predtým. Keď sa Ilonin syn tiež hotoval na skusy, snažil sa ho zastaviť. Márne. „Nevráti sa,“ povedal Mlynárov horko, keď sa u mňa zastavil a chcel, aby som skúsil fagana zastaviť.

Vedeli sme, že je to zbytočné. Ilonin syn ušiel. A už sa nevrátil.

No, keď už nič iné, aspoň nám to pomohlo uviesť si, že my tu v Osade sme ešte dobre obišli. A Mlynárov slúžil ako dobrý odstrašujúci príklad pre všetkých, čo by si zmysleli bezpečie opustiť.

Priznávam, len nad tým som dumal, ako môjmu hosťovi doviest' jednorukého do cesty. Som učiteľ, zdedil som to povolanie po žene, a záleží mi na tých mladých.

„Nemôžeš ich ochrániť pred všetkým na svete, a už tobôž nie pred nimi samými,“ učila ma. „Nie je to ani dobré. Ale sú veci, ktoré pre nich musíš urobiť.“

Toto všetko spadalo pod ten sľub, ktorý som jej dal. A mienim ho držať.

Malko nebol z rodu drzých suverénov. Aňu pekne pozdravil, usmial sa, ale v jeho očiach som nezbadal ten vlčí hladný výraz, aký sa občas objavoval na Jakubovej tvári. Aňa sa tiež nezačervenala a našťastie ani nemala sklony sa chichotať. Takže ich zoznámenie bolo normálne.

„Ja som Pavel,“ podal jej ruku. Aňa sa slušne predstavila a hneď vyberala tretí tanier. „Na večeru máme dosť aj pre troch,“ uistila ma a sadli sme si jesť.

Nikto z nás nebol výrečný, tak pri večeri panovalo ticho. Po nej Aňa umyla riady, my sme si sadli na verandu. „Pomôžeš mi zajtra strechu opraviť. Ťažký som, škridly sa podo mnou lámu. Nie je mi po vôli Aňu tam

posielat', ale ty ložíš po stromoch ako opica," rozhodol som sa. Neprotestoval.

„Sami žijete?“ opýtal sa medzi rečou. Prisvedčil som. „Žena mi zomrela pred siedmimi rokmi. Rakovina mi ju vzala, koťuha. Prebral som po nej povolanie," usmial som sa, aj keď mi kútikmi úst mykalo v úplne inom cite. „Bylinkárčim, doktorujem, učim. Máme tu asi desať detí, čo sú školopovinné. Boli ponechané nadivoko, kým sa ich moja žena neujala. Do Chrochtína ani Potokov ich nechceli domáci každý deň posielat', tak sa na vzdelávanie vykašľali. A bolo by to tak ostalo, veď im to vyhovovalo, ale moja žena sa rozhodla, že nie, a keď si ona postavila hlavu, tak svoje dosiahla," povedal som pomaly.

I tak si myslím, že najviac naučila mňa. Keď som po nej prebral ukazovátka, niektorí sa možno nádejali, že sa to zmení. Farmár z horných lúk, Baran, sa aj vzopriet' skúsil. Raz mi popoludní prišiel povedať, že on svojich synov do školy posielat' nebude.

„Veď vy ste chlap, ja potrebujem svojich chalanov na poli, práve teraz. V zime nech chodia, ale na jar si ich nechám.“

„A to je čo už za výuku?“ zamračil som sa. „Čo ich naučím za tri či štyri mesiace?“

„Oni sa musia hlavne naučiť s pluhom obracať," protirečil.

Nepopustil som. Starší Baranov syn sa skutočne hodil akurát tak k pluhu, ale mladší mal bystrú hlavu.

„A vrátíme sa do doby bronzovej? Svet sa raz pozbiera a bude potrebovať každú vedomosť, ktorú zachováme. Nemusi začínat' odznova.“

„Čo ma je po svete? Aj on potrebuje moje zemiaky," hádal sa.

„Sused, hádat' sa s vami nebudem. Moja žena to tu takto zaviedla a tak to aj ostane. V tejto osade nebude žiaden divoch.“

Kapituloval. A mne sa zdalo, že za katedrou v tej chvíli sedela moja žena, čosi si písala, akoby sme ju vôbec nezaujímali, len raz na mňa vrhla krátky, postranný pohľad. S mojím postupom súhlasila.

Aňa vyšla k nám. „Posteliem mu v prednej izbe," oznámila mi a sadla si ku mne.

„Máte pekný dom," pochválil Pavel.

„Až na tú strechu," opravil som ho.

„Väčšinou tu boli vikendové chalupy, nebolo veľa ozajstných domov. Baran na horných lúkach mal taký, aj tento bol. Niektoré si ľudia museli upraviť," hovorila Aňa bez zvláštneho záujmu v hlase. Malko prikyvoval.

„My sme mali tiež niečo ako chalupu. Moji starí rodičia ušli z mesta. Niečo sa aj natrápili, kým z toho spravili normálny dom. Ešte môj otec ho dorábal.“

Aňa naňho pozrela s o niečo väčšou zvedavosťou. „A čo si ich tam nechal?“

„Obaja zomreli, ostal som sám,“ oznámil jednoducho.

„To ma mrzí. Asi to nemáš tam jednoduché.“

„Jednoduchšie bolo zbalit' sa a odísť,“ pokrčil plecami. „Nič neviem, len horko-t'azko niečo dopestovať, na dome nejaké opravy. Akurát som susedom pomáhal, keď bolo čosi treba. Za to som mal chlieb, zo zabíjačiek výslužky... Skrátka... nič,“ zhrnul.

Chápal som ho. Vo svete, ktorý už zanikol, z neho mohlo niečo byť, ale v jednoduchom živote, aký sme teraz museli viesť, si nevedel nájsť miesto. Vlastne bežné problémy chlapca na dedine, ktorý dúfa, že si svoje miesto nájde v meste.

Lenže v meste to bolo práve ešte horšie. Mohol sa stať obeťou. Mohol sa stať rabovačom, ak vôbec ešte v mestách bolo čo rabovať.

Nie dobrá povaha pre tieto časy. Aňa to možno pochopila, lebo viac sa nevyptovala.

Ráno sme vstali skoro, ako bolo zvykom. Aňa pripravila raňajky a hneď potom sme sa dali na tú strechu. Išlo nám to od ruky, mladý bol šikovný. V pivnici som objavil škridly, čo ktorýsi z mojich predkov tam nechal, nepoužité. Hlavou mi prebleslo, čo bude, keď aj tieto vezme skaza. Vrátime sa k šindľom?

No možno, utešoval som sa, dovtedy sa svet znovu pozbiera.

Alebo sa toho nedožijem.

Lenže čo Aňa? Dokelu, takýto svet sa nepatrí prenechávať len tak deťom, nech si s ním robia, čo uznajú za vhodné.

Mladý Malko pri práci toho veľa nenavravel, takže okolo obeda sme už celkom pokročili. Na priedomie vtedy vyšla Aňa, zaclonila si oči pred svetlom a volala na nás, aby sme išli jesť. Pavel na ňu zhora pozrel, zakýval a usmial sa. A vtedy som si všimol, že sa na ňu pozrel akosi inak. A je to tu, pomyslel som si, i keď mi zároveň napadlo: To sa na ňu musel pozrieť zhora, aby si ju poriadne všimol?

Zdalo sa mi, že pri Ani stojí jej matka a pobavene sa na to díva. Pobavene? No keď sa ona nijako neznepokojuje, nebudem sa ani ja.

Zliezli sme dolu a dali sa jesť. Pavel sa snažil čo najnenápadnejšie nespustiť z nej oči. Zrejme si to všimla, pretože stále držala oči sklopené a bola ešte málovravnejšia ako obvykle.

„Mlynárov tu nebol?“ opýtal som sa akoby nič. Aňa zavrtela hlavou. Zahmkal som. „Mám mu niečo na bolesti dať. Teraz je fajn, ale príde jeseň, zase ho začne kýpeť pobolievať.“

„Prišiel o ruku,“ vysvetlila Aňa Pavlovi. Chápavo prikývol.

„Tiež sa vybral do sveta,“ dodal som akoby nič. Mladý sa zamračil.

Viac som nehovoril, aby si Malko nedajbože nemyslel, že sa ho snažím odhovoriť. Ale Aňa sa hlbavo babrala v tanieri. „Je tam divoko. A Ilonin syn sa ani nevrátil.“ Zamračene pozrela na Pavla. „Nie je dobrý nápad ísť tam.“

„Veď ho nechaj,“ oslovil som ju. „Má vlastnú hlavu. Keď ho doma mrle žerú, nech si ide iné vyskúšať. Keď sa vráti, dobre bude.“

„Len aby sa vrátil. A celý,“ strachovala sa.

Usmial sa na ňu. „Veď nie som včerajší... Nestratím sa.“

Tak toto nezabralo, usúdil som, keď sme sa štvrali opäť na strechu. Ale však ešte nič nie je stratené. Odstrašujúci príklad nefunguje, ale to sa dalo čakať.

A čo teraz? Obzeral som sa, či niekde neuvidím postávať moju ženu, aby mi napovedala, čo robiť. Ona to vždy akosi vedela. Ju som bezradnú nezažil.

A možno, napadlo mi, má to tak byť, že mladý odíde. Ak prežije, naberie skúsenosti.

No áno. Ak prežije.

„Héj, pán učiteľ, čože to máte za pomocníka?“ ozvalo sa zdola. Vystrčil som hlavu z diery v streche. Jakub stál dole a premeriaval si pohľadom mĺkveho Pavla.

„Strechu mi opravuje, mládenec od susedov,“ odvetil som. Malko vrhol krátky pohľad na urasteného Jakuba, ale pokračoval v práci, akoby tam nikoho nebolo.

„A čo ste po mňa neposlali, keď ste potrebovali pomoc?“ nedal Jakub pokoj.

Povzdychol som si a vybral sa dole. Nuž, prečo som poňho neposlal... Presne preto, že moja žena vždy podvedome pri Jakubovi trochu pokrčila nos. Nepáčil sa jej a mne veru tiež nie. Bol urastený, robotný, dobrý chlapec, čo vyrástol na dobrého chlapa. Ale čosi ma na ňom odrádzalo

a nedokázal sa mi zapáčiť ani za svet. Aňa nad ním síce nekrčila nos, ale videl som, že preňho nemá pražiadnu slabosť.

„Neplánoval som tú strechu, ale mladý išiel okolo, tak som ho využil. Šikovní je,“ vyšiel som k Jakubovi. Ten sa mračil.

„Čo sú toto za poriadky... A kto to vôbec je?“

„Od Chrochtína, Malko z vyšnej samoty. A čo teba k nám privádza?“

„Mama ma poslala, že nejaké byliny pre ňu máte,“ hovoril, no ďalej podozrievavo sledoval Pavla na streche.

„Pravidelná mesačná dávka, hm. Povedz mame, že nech ich pravidelne a rovnako užíva. Chodíš po ne čím ďalej, tým skôr.“

Začervenal sa. „Ale ona ešte má... Len sa mi zachcelo prejsť a reku, keď mám už tadeto cestu, vezmem byliny mamke...“

„Aňa!“ zavolať som na dcéru, ktorá sa nenamáhala vyjsť privítať Jakuba. Teraz vyšla a utierala si ruky.

„Vitaj,“ privítala Jakuba vlašne a vtisla mu do rúk zo tri plátené vrecká. „Pozdravuj mamu. A najbližšie, keď prídeš, nože dones aj vrecká nazad. Nemáme ich na sklade nekonečne.“

„Však hej,“ okúňal sa Jakub. „Ja som sem ani neplánoval vlastne prísť, to len tak náhodou som...“ Aňa ani nepočkala, kým dohovori a vrátila sa do domu.

„A... oné, pán učiteľ, nemám vám pomôcť s tou strechou?“ obrátil sa Jakub na mňa.

Pozrel som hore. „A netreba, dvaja na to stačíme, traja by sme si tam iba zavadzali. Dnes to už dokončíme. Ale ďakujem za ochotu.“

„Nuž teda... ja pôjdem,“ ošival sa Jakub stále, a keď ho nikto nezastavil, pomaly, stále sa obzerajúc, ťahal sa preč.

Pavel ho zhora zamračene sledoval.

Ej, nebude toto dobré, hovoril som si, keď som liezol naspäť na strechu. Nech ide mladý Malko kamkoľvek, nech už zajtra odíde. Z tohto nič dobré nepozerá.

Strecha bola opravená, keď sa chýlilo k večeru. Po dobre vykonanej práci aj lepšie chutilo. A na druhý deň mal Pavel odísť, takže nečudo, že som mal ľahké srdce. Aj Aňa bola potešená.

„To najhoršie teda máme za sebou,“ hovorila a sadla si k nám. „A na jeseň nebude na drevo zatekať.“

Pavel zmraštil čelo a ja som ostal s lyžicou na polceste k ústam. „Dreváreň sme neopravovali,“ povedal som napokon.

„Nie?“ zapremýšľala. „A to by som povedala, že horelo viac ako strecha na dome.“

Malko prehlto. „No však... Môžeme dreváreň aj zajtra urobiť.“

Zamračil som sa. „Nebudeme ťa ďalej zdržiavať. Však aj Jakuba môžem zavolať, keď bude treba, dožadoval sa, že nám chce pomôcť.“

„Ten len tak skoro teraz nepríde,“ poznamenala Aňa.

„Ale veď ja vám rád pomôžem,“ ponúkol sa Pavel ochotne. „Však sa nikam neponáhľam.“

Potvory jedny! Čo som mal teda povedať? Nehovoriac o tom, že tá dreváreň potrebovala naozaj opraviť strechu.

„Nuž dobre teda,“ zahundral som, ale vrhol som na Aňu krátky pohľad, aby vedela, že mi to nie je práve po chuti.

Tvárila sa ako hotový anjel.

Vystriehol som ju, keď sa Pavel odobral spať. Spratávala umyté riady a ja som si sadol k stolu.

„No dobre. A čo malo byť s tou drevárňou?“

„Čo?“ spýtala sa bez záujmu.

„Dobre si videla, že dreváreň neopravujeme. Čo ti to napadlo?“

„Napadlo mi, že keď opravujete strechu, zišlo by sa aj na dreváreň. A viac,“ dodala káravo.

„Hlavne, že tu mladý ostane o deň dlhšie.“

Aňa mrdla plecóm. „Takto v lete je tu utupno. Len Jakub tu obsmrdá a vieš, že ho príliš nemusím. Dobre mi padne nová tvár.“

„Najmä, keď je to mladý chlap,“ dodal som ironicky.

Doširoka otvorila oči. „Však ich je tu dosť aj bez toho,“ namietla nevinne.

Neviem, či to odkukala od matky, ale naširoko roztvorené nevinné oči mi u oboch signalizovali, že majú niečo za lubom a treba si dať pozor.

Vrhol som na ňu ešte posledný káravý pohľad a pobral sa spať.

Unavení celodennou prácou sme na druhý deň spali dlhšie, ale tá prešibaná Aňa nás nezobudila. Keď som sa konečne vytrepal z postele a vyduril aj Malka, pobrali sme sa na tú dreváreň. Skončili sme popoludní, ale mladý sa samozrejme už nebral preč.

A ako na potvoru, na ďalší deň sa rozpršalo.

„No domov keby si išiel, aj ťa pustím, ale len tak sa vybrať vospust sveta, to určite nie,“ vyhlásila Aňa pánovito.

„A však ja nie som z cukru,“ namietol, ale nie dosť rázne.

Priznávam, asi som mal zakročiť. Ale akosi mi nedalo – vyhnat' host'a, navyše ho vrhnúť v ústrety osudu, od ktorého som ho vlastne chcel ochrániť. A navyše, ja hlupák, som podľahol dojmu, že Aňa je ako jej matka a dobre vie, čo robí.

Ale ona nevedela. Veď bola len takmer dospelá. Videla mladého hrdinu, ktorý sa ženie do záhuby a ona má moc ho zachrániť. Dnes mi je to už jasné, ale vtedy, vtedy som sa len díval, či sa mi moja žena nezjaví, aby mi poradila, ale nebolo jej. A ja som si myslel, že je to teda v poriadku. Opäť mi dala lekcii. Aby som sa nespoliehal na jej príznak, ale na to, čo ma učila.

Dážd' ustal na druhý deň, ale keďže Aňa medzitým zapriahla Pavla do upratovania povaly, zase len ostal u nás. Nepozdávalo sa mi to. Najhoršie bolo, že chýr o ňom už obehol Osadu a keď som vošiel do krčmy, aby som krčmárke doniesol trochu anízu, všetci po mne strelili zvedavým pohľadom.

Krčma bola aj na svoje stiesnené pomery poloprázdna, napriek tomu však v nej nastalo na chvíľu ticho, aké som ešte nezažil.

„Vitajte, pán učiteľ,“ vyšla krčmárka spoza pultu. „Nesiete mi aníz?“

„Tak je, Betka,“ prikývol som a sledoval naďalej chlapov. Medzi nimi sedel Jakub, zanovito sa dívajúc do svojho pohára.

„Vraj máte pomocníka,“ neudržala sa Beta. Pokrčil som plecami. „No, lepšie, keď mladý maká, ako by sa mal podaromnici flákať hore-dolu,“ povedal som ľahostajne.

„Alebo žeby si na Aňu robil zálusk?“ ozval sa zlomyseľne Jedúch, pokrivený mužíček, ktorému z očí nič dobré nepozeralo. Nič nezvládol robiť, tak len vysedával v krčme, odkázaný na milosrdenstvo iných. Ale jazyk mu išiel aj za dve klebetné baby.

„O Aňu sa ja nebojím,“ odsekol som namrzene. „Na rozdiel od teba nemá v hlave seno.“

Jedúch sa len zachichotal.

„Nie je tunajší, čo sa tu tára?“ vybuchol odrazu Jakub.

Pár jeho rovesníkov súhlasne zamrmlalo.

Postavil som sa oproti nim. „Ale no! Čo sa vám v hlavách porobilo? Toto som vás učil? Chalan je od Chrochtína, žiaden odkundes, čo sa vám nepáči? Alebo to kvôli Ani? A odkedy je princeznou Osady, že si ju pre seba strážite, čo?“

Sklopili zrak. Len Jakub sa vzdorovito díval na mňa. Pohrozil som mu prstom. „Je to môj host' a ním aj ostane, kým ho na cestu nevypravím. Čo



ste sa pojašili, fagani? Nie je to tak dávno, čo ste lavice drali, a teraz tu vyskakujete. Pekne budete naďalej dobrí. Posledné, čo potrebujem, je banda výrastkov, čo sa do mojich hostí obúva,“ uzavrel som.

Mlčali, ticho panovalo, pokiaľ som len kráčaľ ku dverám. Na zátylku som ale cítil Jakubov pichľavý pohľad. Božemôj, vzdychol som si v duchu. Mladý musí preč, lebo toto dobre neskončí!

Aňa a Pavla som zastihol v dobrej nálade. Zdalo sa, že povalu dokončili. Nehovoril som im nič o Jakubovi a jeho kamarátoch, čo sa na mladého škaredo dívali. Len som dcére povedal, že už žiadne vymýšľance a Malko pôjde kade ľahšie.

Vzdorovito zasekla pery, ale neprotestovala. Ďalšiu robotu mu už nevymyslela. Ráno sa im nechcelo odlúčiť, ale napokon sme sa predsa len dívali, ako Pavlov chrbát mizne. Aňa mala slzy na krajíčku.

„Zabijú ho tam. A ty si ho neprehovoril,“ oborila sa na mňa.

Deti bláznivé!

„Vari sa dal? Ani keby mu Mlynárov mával pred nosom svojím pahýľom, ani tak by ho to nezastavilo.“

Aňa trucovito vbehla do domu a v ten deň už so mnou neprehovorila. Prejde ju to, posmeľoval som sa.

Na druhý deň sa zjavil Jakub. „No kdeže máte pomocníka?“ opýtal sa s úškľabkom. Za jeho chrbtom som vtedy zočil svoju ženu, dívala sa na mňa prosebne a naliehavo. Pichlo ma pri srdci.

„Čo by si rád?“ zavrčal som. Jakub sa stiahol.

„Ale ja len tak... Či dačo nepotrebujete...“ zamával pracovnými rukavicami, čo mal navlečené.

„Nie,“ odsekla Aňa a vošla dnu. Jakub ostal ako zarezaný. Potom sa otočil na opätku a pustil sa cestou do Osady.

Tá chvíľa, kým som čakal, že sa stratí, bola čertovsky dlhá. Myslel som na to, ako prišiel, teatráľne a nafúkane sa rozhliadajúc po Malkovi. A myslel som aj na kopec ďalších vecí, ktoré mi až zvierali hrudník. Radšej som sa nedíval pred seba, ale vedel som, že moja žena tam stojí a pozerá na mňa, pozerá spýtavo ako vtedy, keď som zočil tú poškriabanú kôru na strome.

Už som vedel, čo sa chcela spýtať.

Konečne bol Jakub preč. Vbehol som do drevárne si po brašňu a potom poďho do lesa, kam naposledy zmizol Pavel.

Nikdy som sa v nedeľu netrmácal cez les do Chrochtína, aby som tam usadol pomedzi babičky v kostole. Ale teraz som sa úpenlivo modlil. Vzáyval som naraz Boha aj vlastnú ženu, aby mi ukázali cestu.

Či jeden, druhý, alebo nikto, trvalo mi asi hodinu, kým som ho našiel. Našťastie, Jakub sa ho neodvážil zabiť, len porezať, potĺcť a nechať tak, nech ho divá zver dorazí. Žiadna ho však neobjavila skôr ako ja. Kľakol som si k nemu, schúlenému pod stromom, sotva dýchal, otlčený, skrvavený. Hlava nevyzerala dobre, ale viac starostí mi robila rezná rana na predlaktí, zasiahla žilu a len to, že si ju Pavel v polobezvedomí tisol k sebe, ho zachránilo.

„Nôž mal, hajzel akýsi,“ sipel som.

Kríže mi spievali aleluja, kým som ho dostal domov. Aňa vybehla ako splašená a takmer sa zložila, keď spoznala Pavla.

„Potrebuje krv,“ vyrazil som zo seba, čo bolo zhruba o dve slová viac, ako som vládal. Aňa, bledá ako stena, len prikývla a vrátila sa naspäť do domu.

Ja za ňou, položil som Pavla v mojej chabej, slabo vybavenej ordinácii. Ruky sa mi triasli, zrak zahmlieval, preboha, toto neošetím. Ale musel som.

Aňa už mala transfúziu pripravenú, bez slova mu našla žilu, napichla, a sama sa vyštverala na vedľajšie lôžko. Mne už ostal len ten zvyšok. Vyčerpane a trasúc sa som sledoval, ako krv mojej dcéry, to najvzácnejšie dedičstvo, skupina nula, pomáha tomuto takmer neznámemu človeku. Aňa sa dívala na strop a neplakala.

„To stačí,“ zavrel som prietok. Aňa si bez slova vytiahla ihlu a pritlačila tampón o ranu. Ukázala naňho hlavou, akože sa mám oňho postarať.

„Lež,“ nakázal som jej.

Po prvý raz prevravela. „Takže Jakub v tých rukaviciach skrýval obité hánky, však? O nôž prišiel, keď sa bili. A ako sem pripochodoval... Naparoval sa ako kohút! Lebo vedel, že tu už nie je, aj keď Pavel nešiel cez Osadu. Ja hlupaňa, že som to nepochopila skôr!“

Ani som nemusel klamať, že to asi boli nejakí potulní zbojníci. Čistil a zaväzoval som Pavlovi ostatné rany. Tá na ruke bude potrebovať zašit', ale to by som teraz nezvládol. Nechám to na Aňu, keď sa trochu pozbiera. Ale jej krv, aj keď chudobnejšia o pol litra, vrela.

„Keď sa mi dostane do rúk... Oľutuje!“ štekla.

Jej matka, stojaca vedľa nej, potriasla hlavou. Nepotreboval som to však, vedel som, čo mám povedať.

„Sľúbila si niečo,“ povedal som.

Pohodila hlavou. „Nebudem svätá. Pozriem si, ako si Jakub trúfne na mňa!“

„Tvoja matka by si to asi nepozrela. Čo myslíš, prečo nás tak nútíla, aby sme prisahali?“

Odvrátila hlavu.

„Obaja sme niečo sľúbili, a to musíme dodržať.“

„Nebudem sa tváriť, akoby sa nič nestalo.“

Vzdychol som. „Aby si ho našiel a dorazil?“

Neodpovedala.

Pozrel som na bledého Malka. Dýchal už pokojnejšie a oči sa mu pod viečkami rozhýbali. „Zaši mu tú ruku.“

Skĺzla z lôžka, ani na mňa nepozrela, sadla si k Pavlovi a bez slova sa pustila do práce.

„Dáme ho trochu do poriadku a pôjde domov. Keď nevydržal jedného dedinského bula, kdeže prežije v tom meste.“

Pozrela na mňa. Takmer prosebne. Potom prikývla.

Vyšiel som von a sadol si na priedomie k mojej žene. Nedívala sa na mňa. Len sme tam tak sedeli, až som potíchu ozval. „Tak už vieš,“ odpovedal som na tú jej nevyslovenú otázku, ktorú mi adresovala vtedy v lese, keď som mladého Malka našiel na strome.

Neodpovedala.

„Dodržal som sľub. Ošetrovať tých, čo to potrebujú a nezatvárať oči.“

Nemusel som ani nič hovoriť. Videla do mňa, nemusel som sa jej priznávať. Že som na chvíľu chcel ostať doma, keď som pochopil, čo Jakub vyviedol Pavlovi. Že na tú prekliatu chvíľu som si povedal, že nech je ako chce, aspoň sa Pavel už viackrát nevráti. Chcelo sa mi zavrieť oči a utešovať sa, že to je koniec problémov.

Ale – sľúbil som.

A čosi som učil Aňu a všetky deti, čo prešli lavicami v Osade. Svet sa raz pozbiera a bude potrebovať všetko, čo zachováme. Aby nemusel začínať odznova. A to nie je len o vedomostiach. Ale aj o tom, že sľuby sa majú dodržiavať.

# Amália

## *Predstaničné námestie*

Večer už značne pokročil, keď pani Amália Nožíková prišla na zastávku električiek pod hlavnou stanicou. Pár okoloidúcich výrastkov jej venovalo zbežný pohľad, z ktorého vyčítala: Čo o takomto čase robí dôchodkyňa vonku? Všetci dôchodcovia sedia doma zaliati belasým blikotom televízora. A táto storočná babka sa chce premávať?

*Storočná*, stisla pery a podvedome sa ešte viac vystrela. Ja som storočná. Každému, kto má menej ako päťdesiat, musím pripadať ako storočná. Nie je to až tak ďaleko od pravdy, ale do stovky mám ešte *dost* ďaleko. Dvadsaťšesť rokov. Za ten čas by vyrástla celá nová generácia.

Keď mala Amália Nožíková dvadsaťšesť rokov, zdalo sa jej, že už žije sakra dlho. Stihla sa vydať, porodiť a ovdovieť. Keď mala dvakrát toľko, už sa jej to tak nezdalo. Viac sa nevydala, neporodila a logicky ani neovdovela. A teraz, vo svojich sedemdesiatich štyroch rokoch sa jej to ešte stále nezdalo.

Nedá sa nič robiť, som stará, povedala si svojim Nemilosrdným hlasom. Pozrela na hodinky, aby jej Nemilosrdný hlas pripomenul radšej čas v hodinách, nie v rokoch. Ale oba údaje sa momentálne dosť prekrývali. „Desať minút,“ zašomrala.

A budem staršia, povedala si Nemilosrdným hlasom. Je na tom azda niečo zlé? Nie. Tak to má byť. Mala by som chcieť byť znovu mladá, čerstvá vdova, ktorá má uživiť malé dieťa z biedneho učiteľského platu? Nie. Všetko je tak, ako má byť, a je to tak dobre.

Učiteľka dejepisu, ktorá napriek svojmu mladému veku dokázala postaviť študentov veľmi rýchlo do pozornosti. Vekom sa táto jej schopnosť ešte zdokonaľovala. A práve tá jej pomohla, keď si išla privyrobiť.

„Mladá pani, vy chcete viesť električku?“ dával sa na ňu skepticky tučný páňko v okuliaroch, božemôj, ako sa len volal?

„Áno,“ povedala a dívala sa mu priamo do očí.

„Hm, máte vôbec vodičský preukaz?“

„Samozrejme, že mám.“

Premeriaval si ju. „Popri zamestnaní?“

„Áno.“ Nevysvetľovala, nežobronila, len tam stála, pevne rozhodnutá odísť odtiaľto na električke alebo vôbec. „Večer, v noci, cez víkendy.“

„V noci? To nie je pre... prepáčte... pre ženu.“

„Ženy som videla viesť električky minimálne pred rokom,“ odvetila sucho.

„To áno, ale pochopte... Ste vysokoškolsky vzdelaná, učiteľka, ako hovoríte...“

„Som vdova, môj plat ani dôchodok nestojí za nič, musím si privyrobiť,“ sprážila ho Nemilosrdným hlasom. Zďaleka ešte nemal kadenciu a ráznosť, ktorú ešte len mal získať, ale bohato stačil.

Prijali ju.

Nemala najmenší problém naučiť sa ovládať niekoľkotonový kolos z ocele. Keď koncom augusta zmenili všetky trasy, na prvýkrát sa preorientovala. A potom ešte toľkokrát...

*Sedem minút.*

Spomínala, ale neodtrhla sa od reality, pozrela občas na hodinky, aby bola pripravená. Byť v obraze, o to sa snažila. Vídala svoje staršie kolegyne, ktoré sa po definitívnom odchode do dôchodku scvrkli a retardovali do starých čias, na ktoré s nostalgiou a nariekavo spomínali. Chápala ich, ale nepripojila sa k nim. Ešte dlho po tom, ako dosiahla dôchodkový vek, učila na tom istom gymnáziu. Občas mala znepokojivý pocit, keď hovorila o udalostiach, ktoré si pamätala z vlastného života. Hovorila o nich na *dejepise*. Znamená to, že aj ja som história? Ale samozrejme, ozval sa Nemilosrdný hlas, postupne je zo mňa archeologický nález. No a? Tak to má byť. Budem sa snažiť nezakotviť v minulosti. Udržiavať si prehľad, byť v obraze. Byť v obraze!

*Päť minút.*

Ale medzi nami, občas dobre padlo spomínať. Napríklad keď zapôsobila ako nadprirodzené zjavenie. Do električky číslo 3 sa vpotácali jej rozjarení študenti, ktorí by sa podľa správnosti mali pripravovať na zaujrajšiu písomku. Napriek tomu o desiatej večer pripití a nesmierne hluční spievali za jej chrptom.

Zastavila električku, vyšla von a Nemilosrdným hlasom, ktorým obvykle bez námahy prehlušila aj piatkové zavýjanie sirén, oznámila: „Zajtra budete na vyučovaní všetci, žiadne ospravedlnenie neprijímam. A pri známkovaní vašich prác si dám obzvlášť záležať!“

„Ona je všade,“ zašepkal ktosi s posvätnou hrôzou v hlase, keď za sebou zavrela dvere do vodičovej kabíny. O jej vedľajšom pracovnom úväzku samozrejme nevedeli, nie žeby to tajila, ale ani sa nechválila.

### *Tri minúty.*

Neskôr zistila, že kvôli peniazom by sa už vlastne nemusela po nociach túlať s električkou. Svoje jazdy zredukovala, ale neprestala. Električka jej jednoducho prirástla k srdcu. Nemala k nej nijako vrúcny emocionálny vzťah, na to bola príliš racionálna. Ale keď ma to baví, prečo sa mám toho vzdávať? Nie veru, povedal Nemilosrdný hlas, mám to zaplatené, neunavuje ma to, robím to rada, tak prečo by som mala s tým prestať?

Kvôli pár opilcom? Iní vodiči, muži aj ženy, často predstierali, že ožranov nevidia a nepočujú. Ak nevypadol do konečnej, potom sa nim bolo treba zaoberať. Ale na konečnej zväčša boli kolegovia, a viac rúk viac zmôže. Ale Amália Nožíková sa opilcov nebála. Keď niektorý prekročil hranicu únosnosti, pekne zastavila, otvorila dvere a použila Nemilosrdný hlas. Zázračne zaberá. Opilec v drvivej väčšine prípadov ospravedlňujúco zdvihol ruky a vypadol von.

Nikdy jej nenapadlo, že by to malo byť inak. Občas síce ožrani skúšali vyjednávať, ale nič nedokázali. Bola to stará generácia, navyknutá na rešpekt pred učiteľmi. A z nej teda bola učiteľka cítiť na sto honov.

### *Minúta.*

Zavrela spomienky do pomyselnej zásuvky, odkiaľ ich vytiahne, keď bude mať náladu spomínať. Teraz sa však vystrela a zhlboka sa nadýchla. Nehybné čakala, kým sekundová ručička obíde svoju dráhu a pretne dvanástku.

„A je to,“ zašomrala.

A bolo to. Mala dovŕšených sedemdesiatpäť rokov.

Nemilosrdný hlas jej pripomenul, že je to bláznivé. Nič sa nezmenilo, je rovnaká ako pred chvíľou, a predsa, toť mala sedemdesiatštyri, a zrazu už o rok viac.

Pri stanici sa ozvalo zvonenie a hukot motora električky. Idú v správnom poradí. Jednotka. Dvojka. Nechala ich prejsť bez povšimnutia. Potom pôjde trojka a až neskôr, ako zabudnutý príbuzný, osmička.

Zo stanice sa ako gigantická červená húsenica s vypúlenými svietiacimi očami spustila električka číslo 3. Pomaly, neochotne zabrzdila a pani Amália Nožíková nastúpila prednými dverami. Vodič otvoril svoju kabínu.

„Ahoj,“ povedala. „Uhni.“

Nepohol sa. „Babi...“ povedal prosebne. „Rozmysli si to.“

„Rozmýšľala som dosť dlho,“ odvetila. „Vstávaj.“

„Si si istá? Panebože, keď na to niekto príde, vyhodia ma!“ zaprosil jej vnuk.

„Nevyhodia, to by som si pozrela,“ ozvala sa Nemilosrdným hlasom.

Igor porazenecky zvesil hlavu a neochotne jej uvoľnil miesto. „Zvládneš to?“

„Keby som to nezvládala, nesadám si sem.“

To málo cestujúcich, čo išlo v električke, sotva zaregistrovalo, že na miesto vodiča si zasadla stará dáma. Aj tí, čo to zaregistrovali, sa nijako nečudovali. Zvykli si už na všeličo. Odkedy videli usmievavú blondínu za volantom autobusu, nedivili sa ničomu.

Amália Nožíková zazvonila, zavrela dvere a rozhýbala električku.

*Žilinská.*

„Babi, ak sa niečo stane...“

„Nič sa nestane. Táto električka je len o málo mladšia ako ja,“ odsekla. „Tak ma neznervózňuj. Brzda je stále brzda, výhybky fungujú rovnako. Autá jazdia rovnako bláznivo ako vždy. Tak čo?“

„Kedy si naposledy viedla električku?“

„Pred pätnástimi rokmi. A?“

Povzdychol si. Bolo mu jasné, že s milovanou babičkou nepohne, pretože milovaná babička je tvrdohlavá ako mulica a keď sa rozhodla, tak to platí.

*Floriánske námestie.*

Predstava babičky, ktorú mu vtĺkali v škole do hlavy, bola na míle vzdialená od *jeho* babičky. Zhrbená starenka so šatkou na hlave, ktorá žije na dedine a chová husi? No, *jeho* babička bola postrachom študentov na gymnáziu a po večeroch šoférovala električku.

Niečo po nej isto zdedil, a láska k dejepisu to teda nebola. Hneď po škole aj s vodičákom zasadol do električky, čírou náhodou číslo 3, ktorou chodievala aj ona.

*Vazovova.*

Keď mu oznámila, že vo štvrtok večer ho počká na Predstaničnom a odšoféruje si to k Vinohradom, skoro ho vystrela. „Nie, to neprichádza do úvahy!“ vyhlásil rezolútne.

Venovala mu jediný pohľad. „Žiadne úvahy. Skrátka to tak urobíme.“

„V žiadnom prípade!“ snažil sa napodobniť jej Nemilosrdný hlas, ale neúspešne. Jeho zúfalá obrana sa minula účinkom. A vedel, že nech by urobil čokoľvek, babička si presadí svoje a nalodí sa na električku. Poznau ju dosť dlho.

*Račianske múto.*

„Za nami ide päťka,“ povedal napäto.

„Viem. O čo stávka, že kým je za nami, nedovídí, kto sedí na sedadle vodiča?“ spýtala sa uštipačne.

Vzdychol si.

Aspoňže odteraz až na Vinohrady nebude žiadna výhybka. Zatiaľ si babička poradila so všetkým. Nemohol sa ubrániť obdivu. Sedela vzpriamene, plne sústredená na jazdu. Žiadna chyba, žiadne zaváhanie, žiadne trhanie električkou pri rozjazde ani prudké brzdenie. Profesionálka sa nezaprie.

*Ursínyho.*

Koľaje majú nové, zistila. Zo zásuvky vykukla spomienka na nadskakovanie električky po tejto trase. Teraz išla omnoho pokojnejšie. Amália Nožíková si celú trasu, aj keď ju poznala naspamäť, pre istotu včera prešla ako cestujúca aspoň trikrát tam aj späť. V duchu oživovala reflexy, vryvala si do pamäti zmenu organizácie dopravy, všetko.

Pri tretej jazde už mala chuť prejsť ku kabínke vodiča a vyhodiť ho z miesta, aby si to konečne odskúšala naostro. Ale pani Amália Nožíková bola disciplinovaný človek a nedala sa strhnúť k neuváženým činom.

Nevraviac už o tom, že ani Najnemilosrdnejší hlas by zrejme uprostred dňa neznámeho vodiča zo sedadla nezdvihol.

*Pionierska.*

Chvíľu – hodnú chvíľu – váhala, či má takto zneužiť vlastného vnuka. Bola na neho nesmierne hrdá. Veď jej dcéra skončila ako úradníčka na okresnom úrade. Jej starší vnuk robil kariéru v nejakom nepochopiteľnom podniku. Nebol jej schopný zrozumiteľne vysvetliť, čo tá firma vlastne robí, a už vôbec nie, čo tam robí on.

Zato Igor jej robil radosť. Bola nesmierne spokojná, keď skončil pri električkách a tešila sa ako malá, že naňho vyšla práve trojka.

*Riazanská.*

Napokon sa rozhodla, že takáto príležitosť sa jej už nenaskytne. Tak prečo by ju nevyužila, žeáno. Dôkladne zvažila mieru rizika, na ktoré ju Nemilosrdný hlas upozorňoval. Áno, má svoje roky a všeličo sa môže stať. V noci autá jazdia ako bláznivé, lebo sa cítia pánmi ciest. Stačí, keď do nej niekto nabúra. Razom by sa prišlo na to, že vodič mestskej hromadnej dopravy najhrubším spôsobom porušil pracovnú disciplínu a nechal viesť električku svojou sedemdesiatštyri – pardon, sedemdesiatpäťročnou babičkou.

A to by bol koniec. Ona by mala hanbu ako mrakodrap a on viac než ohrozenú kariéru. Akúkoľvek. Keby niečo, postarám sa oňho, rozhodla napokon. Bola si istá, že keby prišla na riaditeľstvo dopravného podniku a žiadala by od nich splnenie svojho sna, ani tridsať odpracovaných rokov by jej nepomohlo.



### *Mladá garda.*

Ved' kto by nechal mínať elektrinu kvôli nejakej bláznivej dôchodkyni? Ešte uvažovala, že by ich nakriatla na mediálnu oslavu – jedna z prvých vodičiek v Bratislave oslavuje sedemdesiate piate narodeniny, tak ju nechajú rozbehnúť a zabrzdíť električku. Napokon však tento nápad ako neistý zavrhla.

Okrem toho chcela električku *riadiť*, nie posúvať sem a tam.

Dovolila si od Mladej gardy maximálny rozjazd, až Igor stojaci vo dverách kabíny stápol. Včas však ešte pred zákrutou pribzdila.

### *Biely kríž.*

Tak sa mi to chýli ku koncu, povzdychla si. Koľaje pred ňou sa veľmi lákavo vinuli do diaľky... Trasa vedie až do Rače, panebože, ešte taký kusisko!

Začala zuby a ovládla sa. Povedala som po Gaštanový hájik, tak to platí. Nebudem bláznivo pokúšať šťastie, povedala si Nemilosrdným hlasom. Dosiahla som, čo som chcela, takže pekne na ďalšej zastávke vystúpim a budem ďakovať Bohu, že sa nikomu nič nestalo.

Igor akoby tušil, čo sa v jej hlave odohráva. Modlil sa, aby babička pekne uvoľnila sedadlo vodiča. Dobre vedel, že keby sa rozhodla hasiť si to až na Komisar'ky, nemá žiadnu možnosť jej v tom zabrániť. Leda ak – jeho pohľad sa presťahoval nad dvere – použiť záchrannú brzdu.

### *Železničná stanica Vinohrady.*

Pani Amália Nožíková zastala, otvorila dvere a vstala zo sedadla. Igorovi sa viditeľne uľavilo.

„Ďakujem,“ obrátila sa k nemu spokojne.

„To je dobré. Len to, prosím ťa, nerob každý mesiac. Keby to prasklo...“

„Neboj sa. V sobotu vás čakám na oslavu,“ obrátila sa na odchode.

„Všetko najlepšie, babi,“ usmial sa. „Ty máš tie narodeniny vlastne dnes, však?“

„Myslí ti to,“ pochválila ho.

Mávou rukou. „Tak ahoj. Nečakaj ma, kým pôjdem naspäť.“

Za nimi netrpezlivo zazvonila päťka bez pasažierov mieriaca do vozovne.

Pani Amália Nožíková vystúpila von z električky, počkala kým Igor aj s ňou odíde, stála, kým prešla nervózna päťka, až potom prešla na druhú stranu ku Gaštanovému hájiku.

No, dúfajme, že to bolo posledné bláznovstvo môjho života, zahundral Nemilosrdný hlas.

Odpovedal mu jej Láskový hlas: Možno. Ale musela som si to ešte raz skúsiť. Ako správna bláznivá stará baba som si musela dokázať, že ešte nepatrím do šrotu. Možno som stará, ale ešte nehrdzaviem!

Pani Amália Nožíková spokojne čakala na zastávke Železničná stanica Vinohrady na električku domov.

# Na balkóne

Ten balkón bol jej a nikto jej ho nevzal. Možno oficiálne áno, ale bol to stále *jej* balkón. Už od detstva. Všetko vydržala, aj keď sa ešte detsky rozšírenými očami dívala na strop. Keď ležala, vtedy to bolo najhoršie, vtedy to bolo *tak* vidieť...

Necháš tam strašidlá, povedala jej mama chvejúcim sa hlasom. Možno nechala, ale tie v paneláku boli horšie, stokrát horšie, pretože boli protivne teplé a vysušené, ako múmie. Boli to bytosti, ktorých sa ešte aj strašidlá báli. A boli blízko a boli desivé. Vedela by porozprávať, aký to bol rozdiel.

Keby to dokázala vyjadriť slovami, znelo by to asi takto: „U nás doma to boli detské strašidlá. Schovávali sa v hlbokých tieňoch a strašili, ale to bolo v poriadku. Oni nás mali strašiť a my sme sa mali báť. Tak to bolo v poriadku. Ale tieto panelákové strašidlá... Nie sú tu na to, aby strašili. Sú vysušené a *zlé*. Chcú ublížiť a je im jedno, či o nich to dieťa vie a či sa ich bojí.“

Ale nepovedala to. Skúšala to vysvetliť aspoň mame, a tá možno niečo z toho chápala, lebo len ticho povedala: „Nedívaj sa do stropu, Anka. Vtedy to je veľmi vidno.“

Až potom si všimla, že mala naozaj pravdu. Keď ležala a dívala sa do stropu, jasne videla, aká je jej izba *malá*. Strop bol nízko a izba bola stiesnená, neútulná a boli tam tie vysušené veci.

Chýbali jej strašidlá.

Stará žena sediaci v kresle na balkóne otvorila oči s hlasným povzdychom. „Zadriemala som,“ zahundrala nespokojne. Nejako sa jej to stávalo často. V poslednom čase.

Sťažka vstala a pohľad jej zaletel na balkónik oproti. Bol prázdny. Ako vždy.

Bol to taký rozpačitý balkónik, trochu širšia rímsa obohnaná nízkym zábradlím. Dalo by sa tam vyjsť, aspoň na to, aby si človek zapálil cigaretu, ale inak vyzeral ako názorná ilustrácia plytvania stavebným materiálom.

Francúzsky? Zamračila sa. Možno sa jej to pletie s francúzskym oknom.

Na balkónik viedli dvere, zájdené a dlho neotvárané. Sklá pokrýval snáď storočný prach. Nie, tam nikto nežil. Balkónik zdobil priečelie starého

domu oproti a viedol z podkrovia, príliš nízkeho, aby sa dalo skutočne využiť.

„Netypické. A dosť škaredé,“ hovorieval jej otec.

Minulosť.

Neomylné vnútorné hodiny ju upozornili, že je čas niečo spraviť s hrncom, kým nepríde jej vnučka. So žltým hrncom. Striedali sa u nej dva. Zelený a žltý. Anna v poslednom čase jedla väčšinou prívarky. Polievky nejedla nikdy. Mäso odmietala, pretože zubná protéza jej odierala ďasná. A tak to ostalo na prívarkoch. Tekvicový, šošovicový, fazuľový, šalátový, kôprový... A špenát a hrachová kaša.

„Babi, nemôžeš jesť toľko strukovín!“

„Urob mi žemľovku. Ale s jablkovým kompótom,“ pristala.

Vnučka si vydýchla.

Dnes teda príde na rad žemľovka, čo znamená, že treba urýchlene niečo urobiť so zvyškami fazuľkového prívarku v zelenom hrnci.

Rezko zamierila do kuchyne – a vrazila do steny. Previnilo sa obzrela, akoby ju niekto mohol vidieť. Samozrejme, *vedomovala si*, že dvere do kuchyne ktosi za tých štyridsať rokov zamuroval, ale pre ňu tam boli stále.

Stísla pery. Dočerta, veď ešte mám rozum na mieste! Je štvrtok, vnučka príde so žltým hrncom a v ňom bude žemľovka. Tak prečo tie dvere?

Myslela často na všetko, čo bolo a už nie je. Dcéra ju upodozrievala, že sa vrátila do tohto bytu len preto, aby sa mohla nerušene prepadnúť do minulosti.

„Mamička, musíš byť aktívna!“ hrešila ju.

Anna vždy dobrotivo prisvedčila a urputne zatlačala myšlienku, ktorá vyskočila na povrch, ako sa tak dívala na svoju dcéru. Večne bojovala s nadváhou, šminkovala sa ako klaun v cirkuse a každý kus jej odevu sa úpenlivo dožadoval nosenia na osobe o pätnásť rokov mladšej.

Anna ten boj zakaždým prehrala a myšlienka sa jej rozoznala v hlave: *No keď „byť aktívna“ znamená byť ako ty, tak radšej zhnijem v nečinnosti.*

Pozorne zhrnula zvyšky fazuľkového prívarku do nádoby od horčice a vložila ho do mrazničky. K ostatným nádobkám.

Hrnec starostlivo umyla a odložila na odkvapkávač. Pozrela na hodinky. Výborne. Má ešte hodinu. Hrnec uschne a vnučka nebude mať ani potuchy, že nejedla všetko. A ona sa môže vrátiť na balkón do kresla.

Pohľad sa zameral na balkónik oproti. Stále bol prázdny. S uspokojením sa usadila do kresla a pozorovala lenivý letný ruch pod sebou.

Skutočnú krásu balkóna objavila v to leto, keď mala päť rokov. Bolo to nesmierne horúce leto a mama ju nepustila na poludnie von, aby nedostala úpal. Ale balkón bol na východnej strane a v čase obeda už bolo slnko preč. Tak mohla aspoň vyjsť na balkón. Možno vnútri, pod vysokými stropmi, medzi hrubými múrmí, bolo chladnejšie, ale bolo to... vnútri.

A v lete bolo škoda nevyužiť každú minútu dňa. Balkón sa tak stával dejiskom jej sveta, strážny kôš námornej lode, veranda prepychového paláca, osamotený maják čeliaci zbesilej morskej búrke...

„Ty máš ale fantáziu,“ vzdychol jej veľký a zotročený brat Tóno, keď sa počas jednej búrlivej plavbe po mori poslušne utopil.

„Teraz som stroskotanec a ty budeš ľudožrút!“ rozhodla Anka.

„V žiadnom prípade,“ odmietol Tóno. „Som smädný a unavený a je mi teplo. Okrem toho som sa utopil.“

Anka žobronila, ale veľký brat pochopil, že tomu dynamu v ľudskej koži nestačí a stiahol sa do tieňa izby.

„Tonooooo...“ zatahla sklamané.

Spoza záclony sa vynorila jeho tvár a s mnohosľubným úsmevom zašepkal: „Len počkaj, ľudožrúti ťa prekvapia na pustom ostrove, keď to budeš najmenej čakať!“

Tóno dokázal zachrániť hru, ktorá hrozila nevyhnutným úpadkom. Anka sa nadšene začala opevňovať. Dokonca podnikla niekoľko dobrodružných výprav do kuchyne, našľapujúc opatrne, akoby sa na ňu skutočne mal vyrútiť ľudožrút. Ukoristila niekoľko grilovacích ihlíc, ktoré hodlala použiť ako obranu. A pokiaľ by si kanibal myslel, že mu snáď tú ihlicu do zadku nezapichne, mal sa nepekne zmýliť.

Ľudožrúti však nechodili.

Už trochu otrávene utesňovala svoj obranný val pozostávajúci z diek, keď ho zrazu zbadala.

Razom zabudla na kanibalov a takmer prestrčila hlavu cez mreže zábradlia.

Stál na tom balkóniku. To bolo zvláštne, lebo tam nikdy nikto nechodil. Bol dokonale oblečený, vo fraku a v cylindri a to bolo ešte zvláštnejšie. Muselo mu byť v tých smiešnych starých šatách hrozne teplo.

Nedíval sa na ňu, ale kamsi na prízemie. Úctivo sňal klobúk, ale nevyzeralo to ako pozdrav. Anke to pripadalo čudné, pretože bol mladý, hladko oholený a ten frak k nemu nesedel a božemôj, vari naozaj nemá rukavičky?

V tej chvíli ju čosi zozadu surovo schmatlo.

Zvrieskla v šialenej, primitívnej hrôze, pretože si v prvej chvíli myslela, že už je to tu, jej izbové strašidlá vyliezli z tieňov, zákerne počas dňa a *dostali* ju...

„A teraz ťa ľudožrút uvarí s kôprom!“ zachrčal jej do ucha hrubý hlas. V momente sa jej uľavilo. Ten hrôzostrašný barytón dobre poznala, patril jej bratovi, v to leto šestnásťročnému. Mocnými rukami ju zvieral a z hrude mu vychádzal dunivý príšerný smiech.

S pôžitkom zajačala a jej výkriky rezali hustý júlový vzduch.

„Prestaňte už s tým!“ zaškriekala zospodu Protivná Babizňa. Tóno automaticky pustil sestru. Protivná Babizňa bola postrachom všetkých detí v okolí. Jastrabím zrakom sledovala všetko naokolo a nedaj pane bože, aby sa niektoré dieťa čo len priblížilo k jej záhonom pod oknami!

Keby len vtedy stíchla... Lenže to určite nebol štýl Protivnej Babizne. Škrekľavým hlasom pokračovala asi v tom duchu, že človek už nemá ani chvíľu ticha a vôbec, čo si o sebe myslia, celý deň jej dupocú nad hlavou a teraz ešte aj na balkóne, nedajú pokoj, ale ona to tak nenechá, hneď vyjde hore a *poriadne* sa porozpráva s ich rodičmi!

Anka navyknuto stíchla a chichotala sa s trochou obáv, lebo Protivná Babizňa bola naozaj strašná. Ale Tóno mal v to leto šestnásť rokov, zhrubol mu hlas a veľmi vyrástol. Ten sa Protivnej Babizne nebál. Postavil sa na okraj balkóna a zaškrečal: „My sa tu iba hráme!“

„A nedá sa to potichu?“

„Nedá sa to potichu,“ odškriekal jej na odpoveď, verne napodobňujúc jej hlas. Anka s otvorenými ústami a nezmerným úžasom sledovala tú nepredstaviteľnú revoltu.

Zdola sa ozvali zvláštne zvuky, akoby sa Protivná Babizňa pokúšala híkať.

„Ty... Ty... zasran!“ dostala nakoniec zo seba.

Tóno zaklonil hlavu a rozosmial sa.

Zvuky zdola zosilneli a vmiesilo sa do nich čosi ako kašeľ.

Tóno sa prestal smiať a zahľad sa na malú sestru. „Ale som jej dal. Normálne teraz nevie lapit’...“

Uvedomili si to obaja. *Naozaj* nevedela lapit’ dych. Stíchli.

A v tej chvíli čosi dole tupo žuchlo, bol to zvuk, akoby... Akoby sa Protivná Babizňa zosunula rovno na zem. Dívali sa na seba, náhle vystrašení a obaja maličkí. Zdola nebolo nič počuť.

Tóno vystrelil do bytu a počula ho, ako volá na rodičov.

Obzrela sa k mrežiam zábradlia. Vedela, že tade môže prestrčiť hlavu a pozrieť sa dolu, ale náhle vôbec nechcela. Pred očami jej vyvstala strašná

predstava – uvidí ležiacu Protivnú Babizňu. Nie, uvidí len jej nohu, fialovú, pretože mŕtvolky sú predsa úplne fialové, Tóno jej to vravel... A Protivná Babizňa predsa *bola* mŕtva. Náhle to vedela.

A potom nebude môcť stiahnuť hlavu naspäť, ostane tam uväznená medzi mrežami zábradlia, s pohľadom prikovaným na fialovú nohu, chrbát vystavený tým strašidlám v izbe... A tie môžu prísť, lebo bude načisto bezmocná, a strašidlá budú silné, lebo tam dolu, tam dolu leží predsa *mŕtvola*...

Na balkóniku oproti už nikto nestál.

Otvorila oči. Srdce jej zúrivo búšilo. Staré unavené srdce, presne také, aké mala Protivná Babizňa. Srdce, ktoré v tej horúčave postihol masívny infarkt. Protivná Babizňa bola mŕtva. Ležala na balkóne a oči mala otvorené.

*Búchalo jej srdce tak, ako mne teraz?* napadlo Anne zrazu.

Minulosť... Radšej vstala, pohľadom skontrolovala balkónik oproti a vošla dnu.

Vnučka zazvonila presne načas aj so zeleným hrncom. A v ňom sľubovaná žemľovka. „Na babkino želanie a šťukino prikázanie,“ smiala sa vnučka. Annu potešilo, že si spomína na detské rozprávky. Tak, ako si ona spomínala na dobrodružstvá vymyslené a odohraté na balkóne.

„Babi, tu boli dvere, že tam stále chodievaš?“ spýtala sa vnučka, keď Anna v zamyslení zastala pred stenou.

Povzdychla si. „Hej. Nechápem, prečo. Vlastne tu už teraz žijem dlhšie, než som tu bývala ako dieťa, ale stále chodím do tých dverí. Už sa mi rozum múti,“ povedala s nevôľou.

Byť im komunisti vzali a až po osemdesiatom deviatom Anna donútila potomkov, aby v rámci reštitúcií oň bojovali. „Mamička, tie schody ti nebudú robiť dobre. A čo budeš robiť sama v takom veľkom byte?“ vyjednávala dcéra, ktorú nijako netešila vyhliadka na úradnícky kolotoč.

„Raz ostane tvojej dcére, mala by si byť rada, že ti nebude na krku stále,“ odvrkla.

„Tak nech si to teda vybaví,“ odsekla dcéra. A tak aj bolo. Vnučka s ňou absolvovala všetky nevyhnutnosti a Anna sa mohla vrátiť do svojho starého bytu. A na svoj balkón.

„Chcela som ísť na cintorín,“ hovorila teraz vnučke, zatiaľ čo kládla zelený hrniec do chladničky. „Ale je príliš teplo. Snáď sa na mňa Tonko nenahnevá.“

Vlastne mala pocit, že Tóna by viac potešilo, že sedí na balkóne a spomína na neho. Vnučke to ani nevysvetľovala. Možno by to pochopila, ale pre ňu bol Tóno vždy len ktosi, o kom sa hovorilo, len vyblednutá tvár na starej fotografii, len meno na náhrobnej doske, len sotva znateľný ostrovček medzi ostatnými na cintoríne. Ťažko by jej vysvetlila, aký je rozdiel medzi dávny mŕtvym a niekým, po kom ostane v živote nezaplňteľná medzera. Pochopila by, že Anna mala veľmi rada svojho brata, ale ako by mohla pochopiť ten zvyšok? Nijako. Jej ostatní traja starí rodičia zomreli ešte pred jej narodením alebo krátko po ňom.

Moja smrť bude pre ňu asi tá skutočne prvá, povedala si Anna zamyslene.

„Nie, určite by si nemala teraz chodiť von. Nemám ti niečo nakúpiť?“ prerušila jej myšlienky vnučka.

„Mám všetko, čo potrebujem. Keby niečo, zajtra ti zavolám, kým prídeš.“

„Dobre, babi, musím utekať. A neseď pridlho v tom kresle, bude ťa bolieť chrbát,“ pobožkala ju vnučka na rozlúčku. „Zajtra ti prinesiem knedle s mäsovou omáčkou. Neboj sa, mäso pomeliem,“ pošepkala sprisahanecky.

Anna sa pousmiala, vyprevadila ju a hneď vyšla na balkón, aby jej zamávala. Pritom zaškúlila na balkónik oproti, stále prázdny.

S povzdychom sa usadila do kresla.

V tejto horúčave by kvety na cintoríne aj tak zvädli, potvrdila svoje rozhodnutie nejsť na cintorín.

Tóno, Tóno...

Keď odišiel na vojnu, mala zlé sny. Hrozne sa bála. V jej predstavách sa vojna spájala so strieľaním, utekajúcimi a kričiacimi vojakmi, výbuchmi a smrťou na každom kroku. Raz v noci sa s krikom a plačom zobudila a volala matku tak úpenlivo, až obaja rodičia, inak zvyknutí na jej nočné strašidlá, prestrašene vbehli donútra.

Až vtedy im pomedzi vzlyky akosi vysvetlila, čoho sa bojí. Až vtedy jej vlastne vysvetlili, že Tóno nešiel bojovať, ale musel, tak ako všetci, nastúpiť na dva roky vojenskej služby. Nič sa mu nestane, to len bude cvičiť, upokojovali ju.

A predsa sa už odtiaľ nevrátil.

Najprv si myslela, že ju oklamali, že ho nejaký nepriateľ predsa zastrelil, alebo naňho spadla bomba. Mama, sama plačúca, jej vysvetľovala,



že to nie je tak, že to bola nehoda... Až keď mala šesťnásť, otec jej povedal pravdu.

„A to prečo?“ dokázala iba zašepkať.

Otec nevedel. Nikto to nevedel. Tóno bol vraj smutný, zamĺknutý, niečo ho trápilo (a otec predpokladal, že ho šikanovali), ale nikomu nič nepovedal. Jeden večer sa skrátka neobjavil na izbe. Do rána ho kryli, ale potom všetci dostali strach a zmiznutie ohlásili.

Na tretí deň horár v lese našiel mladého vojaka obeseného na opasku.

Anne v hlave kolovala príšerná otázka: Bol fialový? Bol môj urastený, pekný, života plný brat fialový, keď sa hojdal na konári?

Odpoveď nedostala. Ani na otázku, prečo to vlastne urobil. Znepokojovalo ju to, pretože to jednoznačne znamenalo, že Tóno mal nejaké tajomstvo. Že ho nepoznali. Nemali ani poňatia, čo to mohlo byť.

Ale jedným si bola istá. Tri dni predtým, než prišiel ten príšerný telegram, ktorý mamu donútil vykriknúť, videla zase toho muža na balkóniku oproti.

Bola príjemná, voňavá jar. Vyšla na balkónik len tak, nadýchnuť sa večerného vzduchu. A on tam stál, štíhly, v noblesnom fraku, a mal cylinder na hlave. Díval sa im do okien. A potom v úctivom geste si cylinder sňal.

Zrazu mala pocit, akoby sa preniesla o dva roky dozadu, zrazu počula ťažký sípavý dych Protivnej Babizne, ako z posledných síl bojuje o hlt vzduchu. Až potom si uvedomila, že počuje seba, svoje pľúca, ako sa dožadujú kyslíka. Srdce jej búchalo ako o život.

Zavrela oči a snažila sa nepodľahnúť panike. Keď ich otvorila, balkónik opäť zival prázdnotou. A ona vedela, že ten muž naň nevošiel zaprášenými dverami.

Nesnivalo sa mi to, uistila sa Anna. Zmenila polohu v kresle a opäť zaostriala na náprotivný balkónik. Nič sa tam nepohlo.

Nevádí, pomyslela si. Raz tam príde. Bude tam stáť a zdvorilo si zložiť cylinder. A bude sa dívať sem.

A kým ma odpredaví tam, kam spolu pôjdeme, spýtam sa ho len na to jedno, čo ešte chcem vedieť. Možno mi odpovie. Aspoň tým, že sa môžem spýtať Tóna sama, keď sa čoskoro stretne.

# Obsah

Tamagoči .....	3
Matej, kmotretec Smrti .....	10
Hyeny.....	24
Kristián .....	27
Otče náš .....	35
Výstrednosti.....	41
Sľub .....	47
Amália.....	60
Na balkóne.....	67